

České slovo

Vychází měsíčně s výjim-
kou prázdnin. Řídí redakční
kruh. Vydává a za redakci
zodpovídá Josef Pejskar.

Redakce a administrace:
České slovo, München 27,
Postfach 91. Tiskem: Buch-
druckerei Dr. Peter Belej,
München 13, Schleißheimer-
straße 71.

Československo

Do dalšího roku nouze

PŘÍPRAVY PĚTILETKY 1956—1960
KONCEM NADĚJÍ NA SNESITEL-
NĚJŠÍ HOSPODÁŘSKÝ KURS REŽIMU

Když se v Československu zavádě-
la soustava plánovaného hospodář-
ství — bylo to na počátku dvoutletky
roku 1947 ještě za vlády tehdejší ná-
rodní fronty — razilo se heslo „Dva
roky práce — dva kroky k blaho-
bytí“. Mělo se jim vyjádřit, že oby-
vatelstvo má pracovat a při tom se
uskrovnit, aby se ušetřilo na spotře-
bě, provedly se investice k odstraně-
ní válečných škod a k rozšíření vý-
roby a tím aby se zajistil blahobyt v
budoucnosti. Fakt ovšem přišel úno-
rový puč, kterým předcházela komu-
nistická sabotáž v průmyslu, přišlo
též sucho a špatná úroda, a slíbený
blahobyt se nedostavil. Za první pěti-
letky komunisté dále zdůraznili in-
vestice na úkor spotřeby obyvatel-
stva, avšak prováděli s počátku ještě
celkem umírněnou hospodářskou poli-
tiku. Rozhodný obrát k horšímu na-
stal v únoru 1951, když ústřední vý-
KŠC zvýšil výrobní úkoly pětiletky
na rok 1953 v mnohých oborech těž-
kého průmyslu až o celou jednu polo-
vinu. K takovému změně struktury čs.
hospodářství nestačilo omezení výro-
bu spotřebního zboží, aby se suroviny
a pracovní síly soustředily v těžkém
průmyslu, nýbrž musely se provést
závažné nové investice, které odčer-
pávaly dobrou pětinu národního dů-
chodu. Výsledky této politiky jsou
známé: komunistům nestačilo, že ome-
zili spotřebu zvýšením spotřebních
cen o několik set procent obrátovou
daní, nýbrž financovali investice in-
flací, až došlo k druhé měnové refor-
mě, která svou bezohledností nemá
příkladu. Na rok 1954 slíbil Široký,
že se sníží investiční plán, aby se
mohla víc rozvíjet spotřeba obyvatel-
stva. Jeho slib mnoho neznamenal.
Investice byly i roku 1954 vyšší než
v průměru celé první pětiletky, ale
aspoň nestoupaly ve srovnání s před-
chozím rokem. To bylo v době, kdy
Maňáček v SSSR a později Nagy v
Maďarsku slibovali, že se omezí těž-
ký průmysl a zvýší se životní úroveň
obyvatelstva. Letošní rok ovšem se
projevil v Československu dalším
zvysováním investic. Podle plánu na
rok 1955 měl však aspoň průmysl spo-
třebního zboží zvýšit výrobu přibliž-
ně stejně jako průmysl těžký. Zdálo
se, že režim ještě neřekl konečné
slovo o směru hospodářské politiky.
Byla ještě oprávněná otázka, zda re-
žim po dvoutleté mezidobí zahájí
druhou pětiletku opět ve znamení
krutého podřízení životní úrovně oby-
vatelstva zájmům komunistické stra-
tegičeské výroby. Jasnou odpověď na
tuto otázku dal předseda státního
úřadu plánovacího ministr Šimůnek v
projevu 12. srpna o tak zvaných kon-
trolních číslech hospodářského plánu
na rok 1956.

REŽIM CHCE JEŠTĚ PODSTATNĚ ZVÝŠIT STRATEGICKOU VÝROBU

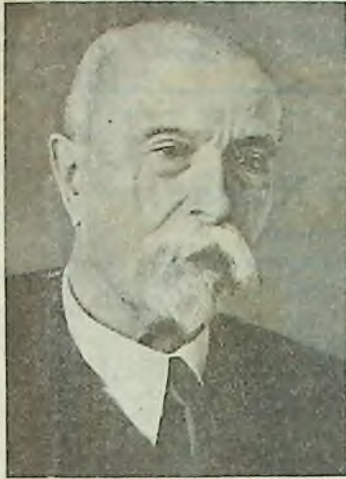
„S hlediska perspektivy se soustře-
ďují nejdůležitější úkoly roku 1956 do
těžkého průmyslu“ — prohlásil Šimů-
nek otevřeně a uvedl čísla, která ne-
nachávají žádného hospodářského od-
borníka na pochybách, že i při „přá-
telském ovzduší“ po ženevské konfe-
renci přidělí komunisté Českoslo-
vensku úlohu základny strategického
průmyslu a zbrojního arsenálu. Tak
výroba oceli má roku 1956 stoupnout
o 13,1 %. Znamená to vzestup přes půl
milionu tun, a jestliže tento plán bude
splněn, vyrobí komunistické Česko-
slovensko roku 1956 víc než 5 milionů
tun oceli, proti necelým 2 milionům
před válkou roku 1937. Když mini-
sterský předseda Široký přislíbil na
podzim 1953 zmiňování bezohledného
budování strategické výroby na úkor
spotřebního zboží, plánoval se vze-
stup výroby surové oceli na rok 1954
(Dokončení na str. 3.)

„Emigrace, to není žádná radost.
Nikdo nemigruje pro své vlastní po-
třeby. Emigrovat, k tomu je
třeba odvahy. Emigrace také není
žádná hanba, je to jen těžký úděl.
Kdo může bojovat, aniž emigroval,
učiní tak. Ale když boj jinak možný
není, je pro národ a stát tím lepší, čím
silnější a hodnotnější má svoji emi-
graci.“
Dr. Prokop Drtina v BBC
22. III. 1942

Před 18 lety zemřel TGM., před sedmi lety E. Beneš

Září, měsíc dvou smutných výročí

(V.F.) Oba presidenti Českosloven-
ské republiky. Tomáš G. Masaryk a
Edvard Beneš, zemřeli v měsíci září,

ve dnech, kdy dohasíná pozdní léto
a přechází v ranní podzim, svěží
ještě a křepký. Tak byly Prozřetel-
nosti blízko k sobě postaveny jubí-

lejší dny mužů, kteří jako svobodně
zvolení presidenti republiky symbo-
lisovali svobodně, demokratické
Československo, a kteří k sobě byli
blízko svým životním úkolem a svým
přátelstvím. Je podivuhodné, jak se
mezi oběma muži, oddělenými vel-
kým rozdílem věkovým, různým tem-
peramentem i do značné míry ruz-
ností filosofického pohledu na svět,
vyvinulo přátelství tak úzké. Daleko
silnějším partnerem v tomto přátel-
ském svazku byl ovšem T. G. Masa-
ryk, který určoval osudy svého mlad-
šího přítele. Uchvácen osobností své-
ho učitele, stal se Edvard Beneš za
první války světové Masarykovým
nejúžším spolupracovníkem. Dovedně
a s neutuchající pílí uskutečňoval
jeho koncepcce. Benešův podíl na čes-
koslovenské zahraniční akci v době
první světové války byl takový, že
jej T. G. Masaryk vystihl slovy: Bez
Beneše neměli bychom republiky. Po
celou dobu Masarykova prezidento-
vání byl Beneš opět neúnavným a
mimořádně schopným vykonavatelem
politické vůle státníka-filosofa a z od-
danosti k němu se sebezapíjením při-
jímal i úkoly, které ho vystavovaly
tvrdým, nespravedlivým útokům za-
vilé opozice. Masarykovo doporuče-
ní, aby byl Beneš zvolen jeho nástup-
cem v presidentském úřadě, určilo
posleze rozhodným způsobem posled-

ní fási Benešova života, kdy se stal
uznaným vůdcem národa, doma i v
akci zahraniční za druhé války své-

lové, při plnění slibu věrnosti, slože-
ného jménem celého národa při Ma-
sarykově smrti.

(Dokončení na straně 3.)

Žádná mnichovská dohoda na konferenci čtyř v Ženevě

Spravedlnost pravým duchem Ženevy

Závěrečná tečka za ženevskou
konferencí nejvyšších představitelů
čtyř velmocí v Ženevě udělal presi-
dent Eisenhower projevem ve Filadelfii,
proneseným měsíc a den po té,
co vlastní konference v Ženevě skon-
čila. Byl to projev nanejvýš nutný,
protože nejenom ve státech se satelit-
ními režimy, nýbrž i v některých ma-
lých státech svobodného světa vznikl
dojem, jako by západní velmoci
chtěly vykoupením míru za dohodu se so-
věty. Nebyl to dojem správný a k
jeho zrodu nepřispěla tolik ani konfe-
rence sama, jako pozdější sovětská
přátelská gesta. Kdo byl v Ženevě
v době porad, ví, že o plnoci s pátku
na sobotu byla konference prakticky
rozbita: Molotov zatvrzele odmítl
souhlasit se západními ministry za-
hraničí o pořadí problémů, navrhova-
ných pro pozdější diskusi. Šlo o to,
zda se má hovořit o sjednocení Ně-
mecka jako problému prvním a ev-
ropské bezpečnosti jako o problému
druhém. „Zlatá střední cesta“, na níž
se představitelé vlád dohodli o den
později — a kdy problémy prostě
spojili — vůbec není platná, nýbrž to
byl kompromis z nouze, jak konfe-
renci zachránit. Dohoda ze Ženevy
mluví vlastně jen o tom, že se v říjnu
zahraniční ministři budou dohadovat
dale, ale o ničem víc. Rozpory, zejmé-
na právě o Německu, trvají.

Ženeva však přes to nebyla bez
úžitku. Především definitivně skonco-
vala se sovětským monopolem v mi-
rové propagandě. Eisenhowerův ná-
vih na výměnu vojenských plánu a
na vzájemný letecký průzkum mezi
sověty a Amerikou byl tak daleko-

sáhlý, že vzal do budoucna komu-
nistickým „obráncům míru“ v úst
plachet. Velmi zajímavý a pro sověty
snad politicky ještě choulostivější —
je Edenův plán na vzájemnou inspek-
ci vojenských zařízení po obou stra-
nách železné opony a na zřízení de-
militarizovaného pásma ve střední
Evropě. Britský návrh, třebaže formu-
lován jen v hrubých rysech, jasně by
se týkal především Československa
jakožto nejzápadnější výspy sovětské-
ho imperia v Evropě. A užitečný je
i Fauertův požadavek, aby se zbro-
jení velmocí kontrolovalo též průzkum-
em státních rozpočtů: není ovšem
žádná pravděpodobnost, že by sověty
daly svůj státní rozpočet z ruky.

Poněvadž mezi těmito návrhy nebyl
žádný, který by přesně mluvil o osvo-
bození států se satelitními režimy,
značné úseky světového veřejného
mínění mylně usoudily, že jejich osud
padl pod stůl. Eisenhowerův proje-
vy, které hovořily o ujařmení střední
a východní Evropy, se vysvětlovaly
jako politická vytáčka. Zapomnělo se
vůbec na to, že porady v Ženevě byly
jen důležitou debatou, ale jen deba-
tou, zahajovacími tahem k velké a
dlouhé šachové partii, která se usnese
na rozhodnutích až teprve na samém
konci. Představitelé vlád o ničem ne-
rozhodovali, leda snad o tom, o čem
by se mělo později rozhodnout.

Veřejnost — ne však ostatní stá-
tníky, jak ukazuje právě nejnovější
projev Eisenhowerův — značně po-
pletlo chování sovětských delegátů.
Přilehlí do Ženevy v nejnovějším
pievleku. Ne už jako zatvrzelí, ne-

ústupní a zamračení vyjednávači, ale
s úsměvem lidí, s nimiž je řeč. Po
formální stránce slušní lidé odpoví-
dají na úsměv úsměvem, třebaže ne-
souhlasí. Ale to neznamená ústup. Za
Stalinových časů byla sovětům bližší
taktika lupičů s hasákem (kterým
ostatně Stalin jednou byl, třebaže ve
prospěch strany). Po Stalinově smrti
a pádu stalinismu se jim zdá výhod-
nější taktika gentlemanů. Nikoho
však nepřesvědčili a vi se o nich
zcela přesně, že jsou jen gentlemani-
lupiči. Ale pořád ještě lupiči.

Amerika tekla nyní jasně, jak je
rozumět duchu Ženevy: jen tak, že
dají-li souhlas ke sjednocení Německ-
ka, k osvobození porobených národů
a ustanou-li v podvratné činnosti na
západě, mohou sověty doufat v mír
se svobodným světem. Spojené státy
nedětejí mír za každou cenu, protože
mír za daného stavu je pouze nutnou
a přirozenou přípravou k válce. Mír
není jen klid zbraní, ale také klid
duši a mysli. Toho nemůže být, do-
kud bude hlavním městem Českoslo-
venska nebo Polska ostatních zemí za
železnou oponou Moskva. Svět neza-
pomněl, jak vypadal kvapně vykoup-
pený mír, který přivezl Chamberlain
do Londýna z Mnichova v roce 1938.
„Mír pro naši dobu“ vydržel rok a
skončil se nejstrašnější válečnou ka-
tastrofou lidských dějin. Varovné me-
mento roku 1938 je západu a zejména
pravé Spojeným státům ukazatelem
k práci pro mír, který by byl vskutku
pocitový a spravedlivý ke všem. I k
Československu. A to je pravý duch
Ženevy.

Nový tábor pro politické uprchlíky v Německu

V polovině července byl otevřen
v Zirndortu u Norimberky nový uprch-
lický tábor, jenž je velmi vkusně za-
řízen. Uprchlíci jsou ubytováni ve
dvoupatrových budovách s ústředním to-
pením. Pokojíky jsou určeny pro dva

nebo pro tři obyvatele. Všude je
čisto a pořádek. V Zirndortu mají i
promítací sál a klubovnu, jež slouží
k zábavě i k poučení. Koncem srpna
t. r. bylo v Zirndortu přes 150 uprch-
líků — Čechoslováků, Poláků, Maďa-

řů, Baňarů atd. Mnozí již pracují v
okolních závoděch a továrnách. Na
obrázku je celkový pohled na bu-
dovu nového tábora (uprostřed) a po-
hled na část klubovny a zařízení
jednoho pokoje s krbem.

Uran zdarma do SSSR

Ztracené miliony

Srpnová Mezinárodní konference
pro mírové využití atomu v Ženevě
byla novým dokladem úpadku Česko-
slovenska pod komunistickým re-
žimem. Ukázala, že stát, který patří
těžbou uranové rudy mezi nejpřed-
nější na světě, vědeckým badáním
vlivem komunistů patří k nejposled-
nějším na světě.

Do roku 1938 udělovalo Českosloven-
sko, co bylo v jeho silách. O atomo-
vém badání se tehdy málo vědělo,
bylo v plenkách. Přes to jsme měli
Radiologický ústav v Praze, měli jsme
odborné lékařské instituty v Jáchy-
mově, v rozpočtech republiky bývala
položka, kolik gramů radia, výtěžné-
ho z jáchymovského smolince, má
zapůjčeno britská univerzita v Cam-
bridgi. Československo provádělo
mezinárodní spolupráci pro mírové
využití atomu bezmála již před dva-
ceti lety. Bylo to v povaze naší poli-
tiky a snad i v povaze atomu same-
ho: uranová ruda pocházela sice z
Jáchymova, ale tajemství smolince
po prvé světu neobjevil žádný Čech
ani Slovák, nýbrž polská rodáčka a
francouzská vědecká pracovnice, paní
Curie.

HISTORIE PO VÁLCE

Za války ovšem vědecká práce
ustala; doly samy byly zabráný, vý-
měna informací s cizinou znemožně-
na, vědeckí pracovníci přešli na jiná
pracoviště a dr. Běhounek začal do-
konce psát knížky pro mládež. V za-
hraničí však výzkum pokračoval a
skončil se před deseti lety atomovou
bombou v Hirošimě. Ovšem již tehdy
souběžně s vojenským využitím ato-
mu se pracovalo i na mírovém jeho
využití. Z bezpečnostních důvodů
zprávy o atomu ve službách míru pro-
nikaly však na veřejnost pomalu. V
roce 1945 po květnu nastala pro
Československo zcela ojedinělá pří-
ležitost, aby se zapojilo do vědeckého
badání o atomu a zejména právě o
jeho mírové stránce. Na bombu jsme
neměli ani peněz, ani chuti. Isotopy s
rozsáhlým použitím v lékařství i v
průmyslu byly mnohem slibnějším
cílem. Neutínilí jsme však nic: komu-
nisté utvořili v Československu kole-
m Jáchymova železnou oponu číslo
jedna a světlí celou oblast sovětské-
mu drancování. Jediné, co tam zůsta-
lo pro Čechy a Slováky, byla otrocká
práce v dolech.

BILANCE V ŽENEVĚ

Za těchto okolností se vydala letos
v srpnu do Ženevy československá
delegace. Přihlásila mezinárodní kon-
ferenci o mírovém využití atomu
sedm referátů, z nichž tři přednesla.
Žádným nepřekvapila: dva byly po-
klonkáním sovětskému svazu a uc-
tívaním děkováním za to, že dostaneme
z Moskvy malý reaktor, třetí referát
o isotopech byl pod průměr konfe-
rence. Pět účastníků delegace mělo kon-
cem srpna příležitost přesvědčit se v
britské výzkumné atomové stanici v
Hartwellu, co Československo mohlo,
ale neschlo docílit na tomto poli.
Velká Británie, která nemá vůbec
vlastních nalezišť smolince, v deseti
letech rozvinula průmysl do té míry,
že je dnes na osmém místě,
kde mohlo být za tutéž dobu Česko-
slovensko?

SENSACE ŽENEVY

Po velké konferenci 72 států kona-
la se — už nikoli pod záštitou Spoje-
ných národů — v Ženevě „malá“ ato-
mová konference, kde po boku Spo-
jených států, Velké Británie, Fran-
cie, Sovětského svazu a Kanady za-
sedalo také Československo. Z jaké-
ho titulu? Ovšem že ne pro pokročilost
své vědy, nýbrž proto, že spolu s
Kanadou ještě dnes náleží mezi stá-
ty s největší těžbou uranové rudy.
Československo, ne Sovětský svaz. O
sovětských nalezištích uranu se konfe-
rence nic nedověděla. Rusové byli
skoupí na slovo a vystavované uká-
zky smolince ze Sovětského svazu byly
dovednou rukou musejních odborníků
připraveny tak, že ani nejlepší geo-
logičtí odborníci nepoznali, odkud
mohly pocházet. Francouzský geolog,
který se účastnil konference, prohlá-
sil (podle New York Times), že hlavní
sovětský vystavovaný kus uranové
rudy „viděl před mnoha lety v Praze
pod sklem v jednom muzeu“. Moskva
se tedy v Ženevě chlubila pražským
exponátem. A jiní odborníci prohlá-
sili, že mohou s určitostí hovořit to-
liko o jediném nalezišti rudy za že-
leznou oponou: o Jáchymově. Kolik
milionů dolarů šlo takto republice
na nákladech do Sovětského svazu?

Pouze dvě desetiny procenta

Režimy v Praze, ve Varšavě, v Budapešti a v Moskvě pokračují v kampani, která má získat emigranty k návratu domů. Používají k tomu rafinovaných metod. Nejnověji byl do služeb kampaně zapřažen sovětský vojenský vysílač „Volga“. Jeho prostřednictvím jsou voláni ruští emigranti, kteří žijí v západním Německu. Sovetským agentům se podařilo zmocnit se kartoteky ruské emigrace v Německu. Rodinní příslušníci, žijící v sovětech, vlastními hlasy hovoří k emigrantům. Matka Vasilja P. úpěnlivě prosí: „Synáčku, proč jsi se dosud nevrátil? Jsem stará, potřebuji nutně tvé pomoci“. Polští komunisté zvolili jinou taktiku. Polské exulanty volají příbuzní z Polska telefonem a lákají je domů.

Také z Prahy a z Bratislavy láká rozhlasová propaganda uprchlíky k návratu domů. Nema však úspěch. Až do těchto dnů šla zpráva do Československa necelá stovka lidí. Ze 60.000 čs. exulantů pouze dvě desetiny procenta. Průměrně se vrací jedna osoba denně. Což znamená, že by trvalo 170 let, než by se vrátil poslední čs. exulant. Je to hubená bilance značného úsilí, které vyvinuli čs. komunisté a jejich příslušníci z tak zvaného Výboru pro zabezpečení osob, které se na základě amnestie vrátí do CSR. Po námaze čtyř měsíců, kterou předcházela agitace komunistických agentů v uprchlických táborech, očekávali jistě lepší výsledky. Na minulé čs. exulanty nezapůsobili ani návní básničky, ani obrázky pražského „Hlasu domova“. I když se do konce kampaně ještě počítá navrátilců o něco zvýší, nebude známych o proto můžeme již dnes psát o tiasku amnestijní akce čs. komunistického režimu. Pro demokratický exil je to zjištění velmi povzbudivé, které svědčí o morální síle a odolnosti našich uprchlíků. Obdiv a uznání patří především čs. exulantům v Německu, Rakousku a v Itálii, kteří komunistickou propagandu ignorovali, ačkoli byla zaměřena na ně nejvíce.

Pro navrátilce hutě a doly

Když první navrátilci psali z domova známým do táborů, dělali tak pod vlivem slušného ubytování a dobrého živobytí v předních karlovarských nebo pražských hotelích. Byli tam na první dny pobytu umístěni.

Vábivými dopisy se jim také několik dalo zlákat k návratu. Brzy byli zlamáni. Na všechny navrátilce čekala mnohem těžší práce než si představovali. To doznali i dva navrátilci, kteří velmi těžce pracují jako přístavní dělníci v Ústí n. L. J. Dopot, ačkoli je vyučený malíř, nastoupil v příbramských dolech. Paní Eva Nedomová, bývalá úřednice, pracuje v kladenských hutích. Jde o ženu, která za pobytu v táboře Valka u Norimberku ztratila při porodu 75 procent krve. Podobně je tomu u ostatních.

Veřejnost přijala navrátilce s nedůvěrou. Lidé doma v nich vidí komunistické agenty, s nimiž režim dělá lacinou propagandu proti exil. Jejich projevům před mikrofonem nebo na schůzích nepřikládají velké váry. Navrátilců se stráni a dávají jim znát, že jim nedůvěřují.

Varovné dopisy z domova

Čs. uprchlíci mají s domovem čilý písemný styk. Avšak ne v tom duchu, jaký by si přáli komunisté. Rodinní příslušníci se snaží dát příbuzným v exilu na srozuměnou, aby se nevraceli. V jednom dopisu čteme: „Rozvažuj dobře. Amnestie vyhlášena je, ale to víš, nejsme právníci, abychom mohli posoudit, zda tam není nějaký ten háček. Musíš počítat s tím, že po návratu bys musel začít úplně od začátku.“ V jiném dopisu je pisatelka otevřenější: „Chťš, abych se informovala o Tvém návratu. Nuže, udělala jsem to. Ale nevracej se! Amnestie se na Tebe nevztahuje. Jste tam u vás vůbec nějak špatně informováni. Proto se tu všichni divíme, že se vracíte lidé, kteří měli ještě jiné přestupky než přechod hranic. Víš, že bych byla nejšťastnější osobou, kdybych mohla žít opět s Tebou. Ale vím, i kdybys přijel zpět, že bychom museli žít odloučeně. Je pro nás lépe, když zůstaneš kde jsi a občas nám pošleš nějaký balíček, než aby ses vrátil, dal se zavřít a my Tě pak museli podporovat z ničeho.“

Noví uprchlíci z CSR

Ze propagandy z navrátilců nemá úspěch, svědčí další úteký čs. občanů na západ. Pět

Předplatné na „České Slovo“ pro rok 1955:

V USA a v Kanadě jeden dolar. V Austrálii a na Novém Zélandě 20 sh. (od 2. čísla letěcký). ve Velké Británii a Irsku 8 sh., ve Francii 230 frs., v Belgii a Lucemburku 40 bfrs., v Rakousku 14 sch., v Německu 2,75 DM, ve Švýcarsku 2,80 sfrs., v Holandsku Hfl. 2,80, v Itálii 550 lir, v Norsku Nkr. 450, ve Španělsku 40 Plas, v Portugalsku Esc. 25, ve Švédsku Schkr. 350. V ostatních zemích činí částku rovnající se jednomu amer. dolaru. Jednotlivé výtisky: V USA a v Kanadě 20 centů, v Rakousku 3 š. sch., v Německu 50 pfenniků.

Doporučujeme čtenářům, aby vyrovnali předplatné na rok 1955 a zajistili si tak pravidelné zaslání Českého Slova. Předplatné přijímají naši zástupci v jednotlivých zemích, kterým oznamujte změnu adres:

Adresy našich zástupců:
Austrálie, Tasmánie a N. Zéland: Božena Chaloupková, 65, Victoria Rd., E. Hawthorn, Melbourne, Vic.
Belgie a Lucemburk: Emil Sklenář, 69, rue de Trévire, Luxembourg — Bonnevoie — Čís. šek. konta: 256-79.

Francie: Alois Čížek, Hotel Négia, Gagny (S. et O.).
Fr. Maroko: Roman Hub, Villa „La Bouake“, 22 bd. de Grande Ceinture, Casablanca — Ain es Sebaa.

Itálie: Vladimír Vaněk, via Gio. de Grassi, 9 — Milano.
Kanada: J. B. Antony, 1450 Mackay Str., Montreal, P. Q.

Rakousko: Z. Krájčá, Wels, Schillersstr. 7.
Spojené státy: František Ambrož, 351 East — 74th Street New York 21, N. Y.

Velká Británie a Irsko: Josef Bruner, 84 D. Warwick Ave, London, W. 9. Předplatné možno zasílat prostřednictvím Postal order, event. money order, anebo cheque, které mají být křížovány.

Objednávky i platby z jiných zemí provádějte mezinárodním převodem, event. bankovkou na adresu:

»ČESKÉ SLOVO«, München 27, Postfach 91, Germany.

Vyžádejte si náš insertní sazebník!

Uprchlícké aktuality z Německa

Výprava našich exulantů do Norska

Dne 25. srpna odletěla z Německa k trvalému pobytu v Norsku první výprava čs. politických uprchlíků v počtu 38 lidí. Jde vesměs o uprchlíky přestálé, tuberkulosní a invalidy, kteří prožili mnoho let v uprchlických táborech a sanatoriích a neměli možnost odcestovat do žádné jiné země. Sledetní Norové v rámci této akce poskytují pohostinství desetičlenné rodině, jejíž otec, invalida, je práce neschopen a matku již několik let poutá na lůžko těžká choroba. Americká pomoc pro uprchlíky umožnila někteří z těchto uprchlíků výcvik v povolání a všichni kdo odjížděli do Norska, tedy i uprchlíci neeligibilní dostali z prostředků USEP nové oblečení, obutí, ložní prádlo a drobné potřeby v částce 350—400 DM.

V červenci a srpnu t. r. vyemigrovalo prostřednictvím AFGR-German Office, 38 osob do Norska, 24 osob do Anglie, 14 osob do Kanady, 9 osob do USA a 1 osoba do Austrálie.

Díky centrále ACFR v New Yorku byly dosud na emigraci do USA podle zákona RRA, opatřeny assurance pro 148 osob z Německa. Celkem obdrželi naši uprchlíci v Německu dosud všim ve 131 případech na emigraci podle RRA.

Dá se očekávat, že v září a říjnu t. r. bude většinu počtu uprchlíků uděleno všim na zmíněnou emigraci a že tyto uprchlíci odejdou do USA ještě tento rok.

PRÁZDNINOVÉ AKCE DĚTÍ ČS. POLITICKÝCH UPRCHLÍKŮ

100 dětí čs. polit. uprchlíků odjelo 25. července t. r., díky našim norským přátelům a Americké pomoci pro uprchlíky (USEP), na tříměsíční prázdniny do Norska.

Děti ostatních eligibilních uprchlíků z Německa ztrávily prázdniny v nadherné krajině známého sportovního střediska Abersdorfu v Allgäu, v době od 1. srpna—15. září 1955. Veškeré výlohy s touto rekreací akcí spojené, včetně nového oblečení dětí, převzala Americká pomoc pro uprchlíky (USEP).

osob, které ze zúčastnění prvního zájezdu Čedoku k Severnímu moři, využily své příležitosti a uprchly z Rostocku do západního Berlína. Jsou mezi nimi tři graduovaní lidé, z nichž jeden je vynikající právník, který však v poslední době pracoval v elektrotechnickém závodě. V noci z 2. na 3. srpna u příležitosti polního cvičení u Velvar přešel hranice 21letý příslušník čs. armády. Několik dalších uprchlíků z CSR přišlo do Rakouska, kde po odchodu sovětské armády es dá očekávat další příliv osob a to jak z CSR, tak z Maďarska.

AKCE SOCIÁLNÍ

Podstatné zlepšení péče o uprchlíky v Německu

Americká pomoc pro uprchlíky (USEP) se dosud vztahovala výhradně jenom na uprchlíky, kteří opustili CSR po 1. lednu 1948. V důsledku tohoto opatření stojí mimo rámec této pomoci asi 1.200 uprchlíků v Německu. Do této praxe byl učiněn průlom při emigraci uprchlíků do Norska, kde byla poskytnuta pomoc organizace USEP všem uprchlíkům bez ohledu na jejich eligibilitu.

Organisace USEP vyzvala AFGR-German Office, aby vypracoval seznam ineligibilních čs. uprchlíků, u kterých bude znova o eligibilitě jednáno. Tyto seznamy budou obsahovat asi 1.200 jmen.

Z prostředků Americké pomoci pro uprchlíky (USEP) byla poskytnuta za poslední čtvrt roku čs. polit. uprchlíkům v Německu pomoc ve formě nového šatstva a prádla, potravin, domácích potřeb a drobností v celkové částce 38.298 DM.

Vydatná pomoc americké vlády čs. politickým uprchlíkům v Německu

V červenci t. r. došlo pro naše uprchlíky v Německu 20.000 lbs másla, 20.000 lbs sýra a 20.000 lbs sušeného mléka z daru americké vlády. V rámci tak zvané akce „Surplus Commodities“.

Stejná zásilka byla uprchlíkům rozdělena již v lednu t. r. Další zásilka ve stejné váze se očekává v první polovině října 1955. Předpokládá se, že do konce t. r. bude čs. polit. uprchlíkům v Německu rozděleno 80.000 lbs másla, 80.000 lbs sýra a 80.000 lbs sušeného mléka v celkové hodnotě asi 624.000 DM podle cen na německém trhu.

Díky za uskutečnění tohoto největšího projektu sociální pomoci čs. uprchlíkům v Německu patří na prvním místě americké vládě a centrále AFGR v New Yorku za zajištění této zásilky a obstarání prostředků na odeslání tohoto zboží. Dále patří díky Free Europe Citizen's Service za finanční pomoc na výlohy, spojené s rozdělováním tohoto zboží a v neposlední řadě příslušným německým místům, která převzala výlohy spojené s dopravou zboží do jednotlivých rozdělovacích středisek. AFGR pověřil rozdělováním zásilky „Surplus Commodities“ „Sdružení čs. politických uprchlíků“ v Německu.

SPOLUPRÁCE AFGR-GERMAN OFFICE SE SDRUŽENÍM ČS. POLIT. UPRCHLÍKŮ V NĚMECKU

AFGR-German Office a „Sdružení“ v Německu uzavřelo dohodu o společném postupu a kontrole při poskytování sociální pomoci čs. politickým uprchlíkům v Německu. Spolupráce AFGR-German Office se „Sdruže-

VÝROKY

„President Eisenhower nepřijme dohodu, jež by rozdělila Evropu podle nynější železné opony jako prostředek, kterým by dosáhl jakýsi mír, který by ve skutečnosti nebyl mírem.“
Washington Post

„Mír, který se zakládá na klamu a nejistotě, zcela jistě ztroskotá.“
New York Herald Tribune

„Ačkoli se Spojené státy všemožně snaží zabránit válce, nikdy nepřistoupí ke klamně dohodě, která by znamenala souhlas s porušováním práv jednotlivců a národů.“
Manchester Guardian

„Eisenhower dal svoje slovo a na to se lze spolehnout. Nedomníváme se, že se staneme účastníky falešné dohody.“
Tidningen, Stockholm

„Věděl se opona nad novým, snad ještě nesnadnějším, avšak zcela jistě chlouostlivějším údobím porad mezi Západem a Východem.“
Christian Science Monitor, Boston

„Presidentova slova byla přenášena do celého světa, aby posílila naději na svobodu mezi obyvatelstvem za železnou oponou, které hledá u Spojených států morální podporu a ujištění, že Amerika země za železnou oponou nepustí.“
New York Journal American

„Mír, po kterém toužíme, je skutečným mírem, založeným na svobodě a spravedlnosti, mírem dynamickým a nikoli statickým, mírem, který by umožnil napravit chyby minulosti a zajistil svobodu a bezpečnost všem.“
New York Times

F. Runza

Vyvážíme drahokamy

Československo s Maďarskem a Polskem dosud dluží Spojeným státům asi 50 milionů dolarů za přebytky válečného majetku, který přijalo. Téměř však zlikvidovalo dluh u Banky pro vývoz a dovoz. Spojené státy prodaly zemím sovětského bloku v prvním čtvrtletí letošního roku zboží v hodnotě 3,1 milionu dolarů, za celý loňský rok za téměř 6 mil. Amerika zvýšila také dovoz ze satelitních zemí. Za letošní první čtvrtletí dovoz činil přes 17 milionů dolarů, za celý loňský rok 42 a čtvrt milionu. Z CSR se dováží drahokamy a polodrahokamy, průmyslové diamanty, sklo a kore-

CHTĚLI BYSTE KOUPIŤ AUTO?

V komunistickém Československu by vás asi přelstila chuť. Projděte s námi několika inseráty, které byly otištěny v červencových vydáních „Svobodného slova“.

Aero 30, limuzína, ročník výroby 1939 je nabízena za 22.000 Kčs. Máte-li chuť na osobní Mercedes ze 37.ého roku, připravte si 23.000. Praha-Alfa, 6tvalce z r. 1930, stojí pouhých 16.000 korun a ročník 1936 je o tři tisíce dražší. „Výhodnou koupí“ říká inserát Svobodného slova, je Renault, kabriolet o obsahu 1460 ccm z roku 1936; stojí jen 16.500 Kčs. Kdybyste náhodou měli zájem o Fiat-Torino, třisedadlový z r. 1930, je k dostání v Praze za 9.500 Kčs.

ČESKÁ EXPORTNÍ FIRMA V NĚMECKU

hledá spojení po celém světě za účelem exportu veškerého druhu zboží, hl. bijouterie, skla a pod.

OMNIPOL

Majitelé kom. ing. B. HORÁČEK

a kom. ing. V. AUBRECHT

STUTTGART, Rathenastr. 46

Praha ve třičtvrtěm taktu

V srpnu navštívil Československo Joseph C. HARSCH, diplomatický redaktor významného amerického deníku „Christian Science Monitor“. Své dojmy z dvoudenního pobytu v Československu vyjádřil v serii článků, jejichž zkrácený obsah v překladu otiskujeme:

Výšla nám vstřícně zdvořilá, ale resolutní, anglicky mluvící úřednice. Oznamovala, že tiskový referent je zaneprázdněn. Čeho ze si píšeme? Odpověděli jsme, že bychom chtěli hovořit s představiteli vlády. Na dotaz jaké otázky bychom jim chtěli klást jsme odpověděli, že bychom rádi slyšeli stanovisko československé vlády k ženevské konferenci. Vrátila se asi za 20 minut. Oznamovala, že stanovisko vlády bude koncipováno a zveřejněno, že však ještě není vyhotoveno. V tomto okamžiku někdo z referentů není ochoten s námi o této záležitosti hovořit. To bylo vše. — Naproti tomu, když jsme požádali o prodloužení průjezdního vísa o dva dny, bylo nám vyhověno.

Západní diplomaté žijí v Československu na venek uzavřeným životem. Několik jich žádalo o audienci u prezidenta — bezvýsledně. Se členy vlády a diplomaty východoevropských zemí se vidávají jen u příležitosti státních svátků.

Anglicky se zde mluví zase volně a bez rozpaků. Na požádání můžete v hotelu Alcron dostat americkou nebo anglickou vlaječku, chcete-li odlišit stůl, u něhož sedíte, od stolu sousedního, na němž se třeba pyšní vlajka některého ze států Kominterny.

Přišli den jsme podnikli autem 250-kilometrovou okružní jízdu z Prahy do Plzně a zpět. Projížděli jsme bohatou českou zemědělskou oblastí. V městech i na venkově jsme viděli množství propagačních plakátů s velkodušnými tvářemi dělníků, pochoduujících z manuálních dŕnů do dělnického ráje mechanizovaného hospodářství.

Na naší 250 km dlouhé cestě jsme viděli jeden jediný lán, na němž byly žnové práce úplně zmechanizovány. Viděli jsme celkem dva žací stroje, tažené traktory, a asi osm dalších s koňským potahem. Za nimi ženy nabíraly a vázaly snopy. Jinde kosili obilí kosou. Takové je stav nejbohatší zemědělské oblasti nejprůmyslovějšího státu střední Evropy po osmi letech komunistické vlády.

Když se vedla válka na Koreji, proudily dočasně československých zbraní do rudé Číny. Čínské vepřové konzervy, zdá se, tvořily protiváhu. Komunistům tedy zřejmě ožbrojil Čínu na účet Československa. Přinesl naproti tomu něco Čechoslovákům?

Průmyslová výroba byla zvýšena. Výroba surovce oceli byla zhruba zdvojnásobena. Byly postaveny průmyslové závody na výrobu hli-

niku (ale výroba v nich ještě zahájena nebyla) a několik velkých chemických a farmaceutických továren. Ale marně byste hledali náznaky toho, že by vše to byla dala dělníkům být i jen ochutnat ráje, tolik na plakátech i v různých heslech propagovaného. Lidé v Československu pořád ještě musí dít. Zákon pouta většinu občanů k jejich zaměstnání. Lidé se oblékají o jedni hůt než dříve. A zatím co si zaplatili dovolenou v dobrých hotelích, stráví každý den šest hodin se zápisníkem v ruce na politickém indoktrinačním školení...

Můj společník, který nikdy před tím nebyl za železnou oponou, byl poněkud překvapen. Očekával, že v Československu uvidí vyhublé, hladové a osunulé lidi a teď správně podotkl, že se občané Prahy podstatně neliší od prostých lidí ve Vídni nebo v Paříži. Jen bychom si musili odmyslet ty lépe oblečené Pařížany a Vědeňáky.

Mně se ovšem skýtal jiný obraz. Viděl jsem Prahu o vánočních roku 1939. Snih tehdy zahaloval Prahu, i vzduch byl plný sněhových vloček. Němci vládli nad Československem, ale tehdy to byla země bohatá, prosperující a první zásobená po 20 letech blahobytu za demokratické republiky. Masarykovy a Benešovy, byla to stále ještě blahobytná země.

Na velkém pražském náměstí, pojmenovaném po dobrém králi Václavovi, bylo plno dobře vyhlížejších, různolichých žen, které prodávaly vše, nač jste si mohli přivést vzpomínout. Na malých stáncích a dvoukolových vozících

prodávaly pražené kaštiny, pohárky kouřícího kakaa se smetanou, pomeranče a chutné párky.

Pok jsem navštívil Prahu opět v roce 1947, když ji UNRRA pomáhalo na nohy. Tehdy bylo Václavské náměstí turistickým střediskem amerických vojáků a bylo znovu veselým a usměvavým místem, plným nových nadějí a barev.

Dokonce ještě v roce 1949, kdy jsem Prahu viděl naposledy tehdy byli komunisté u vlády již po celý rok, naplňoval mne pocit, že to všechno nebude tak zlé. Češi si myslili, že když si budou navzájem pomáhat, změní se zase všechno k lepšímu. Byli si jisti, že i kdyby se nemožili zachránit sami, pomůže jim Washington.

A proto se mi teď Praha nezdála tímž městem. Pro mne byla zahulena vědomostí, Praha i lidé. Neuvídíte dobře oblečených lidí až na malý počet západních diplomatů. Situční provoz je nepatrný. Lidé jakoby chodili pomaleji — Praha ve třičtvrtěm taktu. Zdálo se mi, že lidé jsou sytí, ale postrádají jsem ruch, lidé se nepohybují jako by měli radost z práce a se zájmem aby ji vykonávali co nejlépe. Lidé v dnešní Praze tak jako chodí, tak i mluví: zpomalenou rychlostí a pološepem.

Už to prostě není Praha ani z roku 1939, ani z roku 1947, ba ani ne z roku 1949. Praha dnes už není nejživějším a nejzajímavějším městem Evropy. Srovnáváme-li ji s městy západními, je dnes Praha nudná a všední a její obyvatelé unudění, potlačeni a neteční.

Praha a Budapešť v politických rozpacích

Tito je nespokojen se satelity

Letos v létě převládalo v Československu nevládné, syčravé a deštivé počasí. Všem velkým komunist. politikům v Praze, Brně i v Bratislavě však přes to bylo nepřijemně horko. Ovívá je žhavý vítr z jihu, ze Jugoslaviie, kde maršal Tito pronáší řeči, při nichž se jim točí hlava. Není divu: jde jim při tom o politické posice nebo jejich ztrátu, o místa na výsluní — nebo v chládku. Jsou tak vyděšení, že se ani nemohou zmoci na řádnou odpověď.

Stručný obsah výtek, které Tito snáší na hlavy představitelů satelitních režimů, především na adresu komunistů v Maďarsku a v Československu, je asi tento: Chruščevova a Bulganinova Moskva již uznala, že Jugoslaviie křivdila. Kremelští mocipáni uznávají, že každá země — tudíž i Jugoslaviie — má právo na vlastní cestu k socialismu a není zapotřebí, aby se všechny komunistické státy fidily ve všem příkladem sovětských komunistů. Jugoslaviie byla proto neprávem vy-

loučena z rodiny komunistických zemí, z Kominformy. Jestliže roztržkou se sověty utrpěla Jugoslaviie hospodářské škody, má oprávněný nárok, aby za to byla odškodněna. Chruščev svedl v Bělehradě vinu za všechno příkoří, jehož oběti se stala Jugoslaviie, na popraveného Beriu. Tito sám v nejnovějších projevech, pronášených do satelitních režimů, připouští, že Beria taky mohl být mezi viníky, ale za prapůvodce všeho zla jmenuje bez okolků Stalina. A Tito dále uvádí, že zatím co tedy Moskva přišla k hoře a kála se, vedoucí komunisté v sousedních satelitních režimech, především v Maďarsku a v Československu, ještě stále nechtějí uznat novou situaci v poměru k Jugoslaviie a tváří se, jako by se poměry mohly normalisovat pouhým nějakým „odpuštění si, co jsme si...“ Což Titovi ani zdaleka nepostačí. Žádá, aby Budapešť a Praha odvolaly slovem i skutkem všechno, čím Jugoslaviie ublížily. Skutkem potud, že propustí na svobodu nebo dosadí do někdejších vysokých míst lidí, kteří se provinili jen tím, že souhlasili s Titem nebo mu drželi palce. Nic takového se dosud nestalo a Tito prohlašuje, že maďarští a českoslovenští režimisté nemají „komunistickou kuraž“, aby doznali minulé omyly. Tito ovšem není z těch, kteří pro ideologii zapominají na vešdejší statky a napřahuje ruku, aby dostal taky hospodářské odškodnění. Při tom nezapomíná důrazně připomenout, že za léta odloučení od sovětského imperia se změnila hospodářská struktura Jugoslaviie, kterou už nelze do budoucna pokládat jenom za surovinnou základnu pro československý průmysl, nýbrž nutno se na Jugoslaviie dívat jako na průmyslový stát, který může dodávat hotové tovary. Ale všechna tahle kritika by nebyla zdaleka nejhorší.

Československé komunisty — a maďarské jak by směl — mnohem víc pálí Titovy výtky, že tyto režimy tvrdosěji setrvávají v otročké závislosti na Moskvě, ačkoli to po nich nikdo nežadá ani ne Moskva. Nechtějí vládnout samostatně, protože si tak uvýklí Stalinovu karabáci, že mají strach z karabáče ještě teď, i po Stalinově smrti, kdy se už v Kremli tolik zúčnilo. Nechtějí vládnout bez Moskvy, nechtějí kráčet vlastní cestou k socialismu, ačkoli jim Tito tuto cestu za bělehradské návštěvy Chruščeva a Bulganina probojoval. Jugoslávský diktátor při tom okatě dává najevo, že ovšem za vlastní cestu k socialismu pokládá jugoslávský vzor. Což je vlastně politika někdejšího Malenkova „nového kursu“, rozšířená o uvolnění rolníků zrušením kolchozů, decentralisaci plánování a větší výrobu spotřebního zboží.

Jsou na bile dni důvody, proč Tito se rozhoduje k této taktice. Chce si na jiných vyzkoušet do jaké míry bere Moskva dohodu s ním upřímně, zda „vlastní cesta k socialismu v každé zemi“ je fráze na kusu papíru nebo vážně míněná úmluva. Tito také ví, že panská láska i politika — třebaže pány v daném případě jsou soudruzi z Moskvy — skáče po zajících. V Bělehradě podepsal dohodu Chruščev a Bulganin, ale v Kremli seděl před rokem Malenkov a kdo tam bude sedět za rok, nemůže zaručit nikdo. Tím méně lze zaručit, že také noví sovětsí vládci uznají bělehradskou dohodu. A zas by se mohlo stát, že by stál Tito sám proti všem. Kdyby se mu ovšem podařilo, aby odpadlických „Jugoslaviie“ bylo víc, aby měl odlišné postavení vůči Moskvě nejen Bělehrad, nýbrž i Praha a Budapešť, byla by Titova posice o to silnější. Tito ví, že i žebrači, jsou-li pořádně organizováni, znamenají sílu. Osamocný Tito nikdy nemůže zcela Kremli důvěřovat.

Československý komunistický režim zatím dělá málo — snad कम hospodářských ústupků — aby Titovi vyhověl. Omezuje se na to, že ukazuje Bělehradu usměvavou tvář a pronáší projevy, v nichž dbá toho, aby nic nefeklo. Ani dobře nemůže říci. Nedce odvolat všechny urážky, jimiž Tita zasypával, aby neztratil tvář před vlastními lidmi. Nedce vyhazovat anti-titoistické bojůvkáře, na příklad ministra informací Kopeckého, protože by za taky byla blamáže. Zejména nehodlá nic podniknout, poněvadž formální projevy by Tita neuspokojily. Jugoslávský diktátor chce činy. Chce změnu politiky, chce podstatné důkazy o změně politiky, o vlastní cestě k socialismu. A toho se komunisté v Československu nemohou odvážit, vědouce, že kdyby jednou začali uvolňovat provaz, kterým idoucí občanstvo, nejen by jej už nikdy nemohl znovu přitahovat, nýbrž by se sami ocitli ve smyčce, kterou by jim z provazu uvolnění čs. občané uplethi.

POŠLETE SVÝM DRAHÝM DOMŮ
BALÍČEK HODNOTNÝCH POTRAVIN

Odeslání vám se zárukou zprostředkuje

RUDOLF VOREL
224 East 70th Street
NEW YORK 21, N. Y., USA

Vyžádejte si ceník a informace všeobecné i důvěrné. Objednávka potravin do Československa můžete učinit z kterékoli země ve svobodném světě.

U HROBU OBOU MASARYKŮ

Nehru v Lánech

Indický ministerský předseda odmítl
shlédnout Gottwaldův památník

Za červnové návštěvy v Československu projevil indický ministerský předseda Nehru přání navštívit lánský hřbitov a poklonit se památce presidenta Osvoboditele a jeho syna Jana. Čs. komunističtí předáci byli přáním vzácného hosta z Indie velmi nemile překvapeni. Navrhovali mu, že by měl shlédnout Gottwaldův hrob, ale Nehru to odmítl se slovy, že „Gottwalda jsem neznal. Ale znal jsem se s prezidentem Masarykem“. Nezbylo než vyhovět. Nehru návštěvu lánského hřbitova uskutečnil a poklonil se památce obou Masaryků. S Janem Masarykem se Nehru dobře znal z dob, kdy Jan byl československým vyslancem v Londýně, kam Nehru často zajížděl. Presidenta Osvoboditele poznal Nehru za dřívějších návštěv Československa.

Září, měsíc dvou smutných výročí

(Dokončení se strany 1.)

Existuje mnoho pochybností o tom, zda od roku 1938 Edvard Beneš věrně plnil Masarykův odkaz. Diskuse o tom ještě uzavřena není. Zatím co se Masarykův mladší přítel stal v některých otázkách osobností spornou, Masarykova politická filosofie a jeho politické dílo nepozbyly nic ze své platnosti a jsou národu spolehlivým vodítkem i v době dnešní, poskytuje mu jedinou základnu, na které se může shodnout v podstatě národ celý, doma i za hranicemi.

Našli-li se někdy kritikové, kteří s úsměškem mluvili o Masarykově humanitní filosofii jako o slabosti a profesorském idealismu, nevhodném pro politiku, dnes nemají kritikové tohoto druhu žádné odezvy. Režimy, které odvrhly humanitu a spolehy se na převahu moci fyzické, se za druhé světové války ocitly na tvrdém soudu lidstva a jsou v opovržení i dnes. Přes všechny zvraty a nepravdivosti poválečného politického vývoje, pohybuje se svobodný svět ku předu ve směru Masarykovy filosofie: všude proniká přesvědčení, že jednotlivý člověk a jeho štěstí musí být cílem státního zřízení. Masarykovo „člověčství“ má dnes, po utrpení za druhé války světové a při výhledech do možných hrůz války atomické, ještě více přesvědčující sílu než kdy před tím.

Nic nepozbyla na své platnosti Masarykova víra v sebeurčení národů. Proces sebeurčovací pokračuje ve vzdálenějších oblastech než tomu bylo v době Masarykovy politické akce, ale je jen pokračováním dějství, zahájeného dramaticky v první válce světové za ideového vůdcovství Masarykova. Ale současně s tím postupuje Masarykova víra v potřebu spolupráce národů, neboť národy nejsou účelem samy sobě, nýbrž mají sloužit člověčenstvu, lidstvu celému. Úsilí o sjednocení Evropy, ve které Československo bude integrální částí, má dnes vůdce v T. G. Masarykovi.

Poměr našeho národa ke komunismu prošel různými fázemi, byl předmětem mnohých po-

Československo do dalšího roku nouze

(Dokončení se str. 1.)

jen 4,5%. Na příští rok tedy komunisté zvyšují tempo rozšiřování ocelářské výroby na trojnásobek toho, co sám komunistický ministerský předseda pokládal za nejvyšší u nosné při normálním rozvoji životní úrovně. Vládní prohlášení z 15. září 1953 též pravilo, že se nemá zvyšovat výroba výrobních prostředků o víc než 6% ročně. Šimunek však uvedl, že výroba produkčních statků má roku 1956 stoupnout o 9,8%. Aby to nebylo tak nápadné, dodal sice hned, že se výroba spotřebního zboží má zvýšit o 9,4%, tedy jen o málo méně. Ovšem je zřejmé, co Šimunek počítá do devítiprocentního vzestupu výroby spotřebního zboží, když podle jeho prohlášení výroba lehkého průmyslu má stoupnout jen 7,1%, a výroba průmyslu potravinářského dokonce jen o 5,7%. Několik málo druhů výrobků, které vyrábí těžký průmysl a které lze pokládat za spotřební předměty, na příklad osobní automobily, jsou našim lidem nedostupné, na příklad škoda 1200 stojí pro normálního domácího kupce 35.000 Kčs čili 5000 dolarů, a jsou určeny nejvíce na vývoz.

ŽÁDNÝ OHLED NA ZTRÁTY

Výroba osobních automobilů se má podle Šimunka skutečně podstatně zvýšit. Při tom Československo, které již dříve prodávalo osobní automobily na západě za cenu pod výrobní náklady, vývozní ceny ještě dále snižuje. Na příklad škoda 1200 se prodává nyní v západním Německu za 5.400 DM, t. j. 9.500 Kčs včetně vysokého cla, dopravy a zisku obchodního zástupce, ačkoliv výrobní náklady v továrně samé přesahují 10.000 Kčs. To je příklad, jak si komunisté opatřují západní devisy na nákup strategických surovin bez ohledu na ztráty. Jindy si zase režim opatřuje strategickou surovinou neobyčejně ztrátovou výrobou domácí. Na příklad Šimunek oznámil, že se v chemickém průmyslu musí především zvýšit výroba pohonných látek, což znamená zvláště syntetický benzin. Výrobní náklady syntetického benzínu však činí okolo 2 Kčs za litr, což je pět až sedmkrát více výrobních nákladů lepšího benzínu, vyráběného z nafty. Ovšem nafta je užkým profilem sovětského hospodářství a SSSR ztratil nyní též část nafty, kterou odčerpával z Rakouska.

ZNOVU NEÚNOSNÉ INVESTICE, VYSOKÉ
SPOTŘEBNÍ CENY A TLAK NA MZDY

Je samozřejmé, že si další rozšiřování těžkého průmyslu vyžádá nových investic. A tak po sedmi letech, kdy komunisté přidělovali na in-

vestice z národního důchodu dvakrát až třikrát víc, než kolik tímto způsobem odnímá spotřebě i v době konjunktury „kapitalistický systém“ na západě, mluví nyní Šimunek o „rozhodujícím obratu v plnění plánu investiční výstavby“.

Vysoké investice, ztrátové hospodaření a náklady na byrokratický a policejní aparát budou znamenat opět velké finanční zatížení komunistického státního monopolu. Za těchto okolností je téměř vyloučeno, že by komunisté podstatně snížili několikasetprocentní daň z obratu, kterou udržují vysoké spotřební ceny. Kromě toho by snížením cen stoupala spotřeba potravin a spotřebního zboží, kterých komunisté i napřesrok chtějí vyrábět a dovážet opět příliš málo. Šimunek na příklad výslovně pravil, že úroveň zemědělské výroby neumožňuje podstatnější zvýšení spotřeby potravin, zvláště masa a tuků. Jak známo, stojí se právě na tyto potraviny v dnešním Československu ve frontách jako za války.

(V.F.)

Směrná čísla pro plán na rok 1956 také nedávají naději, že by režim zlepšil úroveň podstatným zvýšením mezd. Spíše naopak bude pokračovat tlak na mzdy. Šimunek žádal zvýšení produktivity práce o 7%, ale o celkovém vývoji mezd se nezminil. Káral však ministerstvo strojírenství, že zůstalo půldruhého procenta pod plánem produktivity práce, a při tom překročilo plán průměrné mzdy dělníka o 1,6%. Režim zřejmě bude požadovat vyšší pracovní výkon, aniž byl ochoten aspoň trochu úměrně zvýšit mzdy.

ČESKOSLOVENSKÉ HOSPODÁŘSTVÍ
SLUŽEBNÍKEM SOVĚTSKÉHO BLOKU

Zostřený hospodářský kurs v Československu přichází právě v době, kdy se časové sjednocuje plánovací období v komunistických státech. Napřesrok totiž zahajují po prvé novou pětilétku současně všechny země s komunistickou vládou, kromě Bulharska a Číny. Lze tedy říci víc než kdy jindy, že směrná čísla plánu byla připravena kominformou.

Směrná čísla jsou teprve podkladem pro vypracování bilancí plánu. Avšak právě o téžbě rud, výrobě železa a oceli Šimunek říká, že úkoly stanovené směrnými čísly je nejen nutno bezpodmínečně dodržet, nýbrž ještě nalézt rezervy pro jejich zvýšení! Při takovém hospodaření se tedy zdá, že dnešní Československý komunistický režim není zatím nijak nakloněn přijmout zásadu litovského komunismu, že každá země má právo sledovat svůj vlastní národní zájem.

Po Spartakiádě jsou zase fronty na maso

Pohled na Československo

Čs. komunistický režim vynaložil několik měsíců před Spartakiádou mnoho propagačního úsilí, aby zlákal co nejvíce krajanů k návštěvě republiky v době Spartakiády. Propagandu v cizině dělal prostřednictvím zastupitelských úřadů a za pomoci krajan-ských organizací, nakloněných komunistům, jako je na příklad »Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku«. Režim při tom nehlédl na finanční oběti, které byly někdy opravdu značné.

Tak na příklad nabízelí agenti režimu v Argentině krajanům dost vysokou finanční pomoc, jestliže se rozhodnou k návštěvě Československa, a dávali jim třeba i letenku do Prahy zdarma. Ale přes to přijelo ze zámoří na Spartakiádu jen několik desítek krajanů. Ve skupině se vydali do Prahy jen krajan z Paříže. Z Vídně přibyla výprava v počtu 1.200 osob. Videažiti jeli do Československa hlavně proto, aby pod záminkou Spartakiády mohli navštívit příbuzné, s nimiž se už

několik let neviděli. Někteří videažiti sokolové se dali zlákat vidinou někdejších sokolských slětů a odjeli na Spartakiádu v tradičních sokolských krojích. Byli však nepřijemně překvapeni, když je na československých hranicích zdrželi čs. celníci. Ti jim rozkázali, že musí sokolské kroje svléci, jinak že je nepustí dále a zabráni jim v cestě. Tož aby mohli pokračovat v další cestě za příbuznými, kroje svlékli.

Spartakiáda — etektní divadlo
pro oči

Návštěvníci Prahy, kteří shlédli Spartakiádu, shodně vypovídají, že to bylo velkolepé divadlo, vypočítané na zrakový účín. Všude bylo velké množství lidí, mládež jásala v průvodu i na cvičení. Avšak lidé středního věku, kteří ještě dobře pamatují všesokolské sítě, byli krajně zdrženliví a žádné nadšení neprojevovali. Duch spartakiádní manifestace jim byl zcela cizí.

Život po slavnostech

Po návratu z Československa krajané vypovídají shodně o tom, že život v Československu se nedá posuzovat podle spartakiádní nálady. Jediní komunističtí fanatikové hovoří jinak. Strážliví lidé říkají, že je všeho dost jenom na oko. Výklady obchodníků působí dojmem, jako by bylo všeho dost, že je dostatek zboží a ve velkém výběru. V podstatě je to však zboží, které lidé nezbytně nepotřebují, jako na příklad likéry, víno, ruský kaviár a podobné lahůdky. Tyto věci jsou ovšem velmi drahé a širším lidovým vrstvám cenově nedostupné. Se zbožím denní potřeby je tomu zcela jinak. Stále ještě jsou fronty na maso, ba dokonce i na maslo a mléko. Kvalita potravinářského zboží, zejména uzenin, je velmi špatná.

Dost žehliček, žádné vypínače...

Je namnoze dost obtížné sehnat některé životní nezbytnosti. Tak lze třeba koupit krásnou žehličku, ale nedá se k ní opatřit vypínač. Snadno je možno koupit fotografický aparát, ale nohy si můžete uběhat, než do něj seženete filmy nebo fotografické desky. Není k dostání tenký průklepový papír pro psací stroj.

Unavení lidé, unavené domy
a ulice

Domy a ulice budi dojem ošumělosti, zchátralosti, nepořádku a nečistoty. Rozházený koš s odpadky není nic nezvyklého. Na lidech a jejich tvářích se zračí únava a nespokojenost. Videažiti krajané v důvěrných rozhovorech s příbuznými a známými se přesvědčili, že lidé jsou v Československu velmi nespokojeni, touží po změně režimu, a to všichni. Nikoli jen vyslovení odpůrci režimu, nekomunisté, nýbrž i staří komunisté a mnoho set tisíc dalších, kteří mají komunistickou legitimaci. Režim se dost veřejně kritizuje a hodně se nadává. Lidé si značně slibovali od ženevské konference čtyř nejvyšších představitelů a byli výsledky konference zklamáni.

Mezi spartakiádními hosty v Československu byl také krajan Martin Holý z Toronta, který navštívil republiku s manželkou. O zkušenostech z návštěvy promluvil v maďarském baptistickém kostele v New Yorku. Řekl, že se on i jeho paní na vlastní oči přesvědčili, že lidé v Československu žijí v nouzi, z ruky do úst a že jsou velmi nespokojeni. V obci, kam si zajel na návštěvu, řekl mu čs. občané: „Víme, že se Amerika nemůže kvůli nám zaplést do války. Ale shodte nám zbraně a my si budeme vědět rady.“ JP

Slovo čtenářů

DOPORUČUJI JIŽNÍ AMERIKU

„Dělejte list tak, aby byl každý emigrant informován o možnosti emigrace. Já osobně po sedmi letech života v tropech doporučuji Jižní Ameriku. Mám námořní strojnictví, dohře běžící. Máte-li českého emigranta, který zná výbušné motory nebo kováře či zámečníka, umístí bych takového ve svém podniku. Na stáří nezáleží. Visum a veškeré záležitosti emigrační vyřídí můj zástupce v Rio de Janeiro. Samozřejmě není možné do tropů se srdeční chorobou, jiných podmínek není. Na mne si Čech zvykne, na tlak krve horkem nikoliv.“

J. M. S., Angra dos Reis, Brazílie.

VARUJÚ PŘED EMIGRACIÍ DO BRAZILIE

„O čem by som vás prosil, aby neboli naši krajané zasielani do Brazílie, nakoľko som ja jediný, ktorý s pomocou Spojených štátov som sa mohol vyslobodiť z brazílskeho územia a dostal sa späť do Európy. Bol by som veľmi rád, aby nebolo v novinách o Brazílii ako najlepšej zemi písané, ba naopak by som si priaľ, aby ste nedoporučovali našich krajanov do tejto zeme. Každý, kto chce znáť pravdu o Brazílii, keď som žil, nechť sa na mňa obráti. Adresa v redakcii.“

F. K., Aulenhausem, Německo.

Kultura

ČS. PAS THOMASU MANNOVI

„Vzpomínám si na jednu scénu v Praze. Thomasu Mannovi bylo odňato německé státní občanství. Rovněž mu odňali čestný doktorát university v Bonn. Lidé Hitlerova režimu mu dokonce proti všem mezinárodním ujednáním a zvyklostem zkonfiskovali i Nobelovu cenu. Aby Thomas Mann a jeho bratr Heinrich měli vůbec nějaký platný státní cestovní pas, přiznal jim jej Dr. Beneš zvláštním vládním rozhodnutím. Projev, který záhy na to přednesl Thomas Mann v Praze, odměnilo jak české, tak německé občanstvo nadšeným projevem souhlasu. Seděl jsem tehdy v přízemí, těsně u Th. Manna. Se slzami v očích pravil: „Jsem si plně vědom okolností, za nichž vám všem vysloužil věčnost. Je to trapná otázka pasu... Dále už téměř nemohl mluvit a vypravil jen ze sebe: „Za to všechno vám děkuji.“

(Willy Hass v německém časopisu „Welt am Sonntag“ dne 14. srpna 1955)

MONOGRAFIE O MALÍŘI KOHOUTOVÍ

V edici pařížské revue „Rencontres“ (Monographies des Maitres, Paris 7, Rue St. Marc) vyšla pěti výtvarnického spisovatele Jaroslava Trnky monografie o díle a životě Aloise Lecocque-Kohouta, českého malíře a spisovatele v exilu.

Kohoutovi, pražskému rodákovi je dnes 64 let. Z domova ho známe z obrazů, které vypravují o krásě stovčaté Prahy, především Prahy chrámové neboť pražské chrámy jsou kontrolním bodem krásy naší Prahy, a Alois Kohout stal se už doma mistrem jednak v hledání tohoto kontrastu vnu, jednak jeho mistrným, básnickým způsobem. Mezi jeho „Svatým Mikulášem“ z r. 1918 a obrazem „Pražské věže“ z r. 1952 (který je majetkem prezidenta D. D. Eisenhowera) leží kus cesty, jež je znamenána „láskou bez přestání“, nejen k „malostranským střechám a uličkám“, neboť pod nimi bijí lidské srdce. A tuto lásku si odnesl z rodné Prahy do celého světa, jak to říká Jaroslav Trnka, tímto pohledem lásky vášnivého výtvarníka zmocňuje se života a světa, ať se jmenují Paříž, na prvním místě, nebo Neapol, Řím, Capri, Benátky, Bretagne... a dnes Chicago; totiž tady všude mistr Lecocque byl žil, maloval, tvořil i psal. Máme radost z Trnkovy monografie se zdařilými reprodukcemi malířských děl uceleného a zralého umělce.

KRUH POESIE A PROSY Z KÁVOVÉ ZEMĚ

Pod názvem „Brazilská mosaika“ — A. Moaisa Brasileira — vydal v San Paulo 1954 F. C. Stěrba knižku všechodití veršů svých i přeložených z několika brazilských básníků. Úvodem předělal „krátkou historii brazilské poezie“, jak se správně píše jméno Brazílie; a na 23. stránce si dokonce přečteme „zajímavá jména brazilského plactva“. Celkem možno tuto knižku považovat za dobrou Stěrbovu snahu podat důkaz, že i na druhé polokouli země, v horké Brazílii, je dost, ne-li přemíra poesie, sice primitivní, lávovité, ale je tam. I z toho máte nakonec radost, že v San Paulo se najde český tiskář F. Herman, že tam žije malíř Ludvík Guba, žák profesora Setelika a nebo také Karel Kupka, který vyřezal do lina dva aligatory, kteří symbolisují nejen řeku Amazonku, ale i knižku samu, jaksi po vnitřní stránce. Knižka má vtip, ale potřebovala by redakci a hlavně korektury ve všem všudy. Vzdor tomu, je na ni něco, co opravdu potěší.

Sokolstvo

V Montrealu konala se u příležitosti druhého sletu Kanadského Sokola 2. VII. schůze výboru Ústředí čs. Sokolstva v zahraničí, které sdružuje sokolské jednoty v západní Evropě, v severní Africe, v Australii, v Argentíně a v Kanadě. Schůze měla slavnostní ráz a zúčastnili se ji nejen členové představenstva a výboru ze Spojených států a všichni členové z Kanady, ale i řada hostů. Byli přítomni členové Hlavního Šortu Slovenské Tělocvičné Jednoty Sokol ze USA, dále pak přední představitelé Americké Obce Sokolské a členové představenstva a náčelnictva Kanadského Sokola, jakož i zástupci kanadských Jednot. Po pozdravných projevech hostů podali zprávy o činnosti Ústředí starosta dr. A. Hřebík, ses. místostarosta Provažníkova a ses. jednatelka Uhlířová. Vzato na vědomí, že Československé Sokolstvo v zahraničí bylo spolupředatelem slavnostního odezdání pomníku prezidenta Osvoboditele T. G. Masaryka v Chicagu. Do průvodu byly zařazeny také všechny vlajky čs. Sokolstva v exilu. Zprávu o evidenci členstva Čs. Sokolstva v zahraničí podal matrikář br. Fr. Kratochvíl z Chicaga a br. Fr. Kroužil z New Yorku referoval o hospodářské stránce časopisu „Československý Sokol v zahraničí“. O činnosti Kanadského Sokola hovořili starosta br. Ambrož Brijar z Montrealu, br. Waldauf z Toronta, a Vidlák z Montrealu. Velmi pozoruhodná byla zpráva br. Kvasničky o sokolském životě v Norandě na severu Kanady. Další zprávy přednesl slovenský br. Gaže o sokolské práci ve Windsoru, bratři Černý a Waldauf z Jednoty Toronto II. a br. Belka z Winnipegu podal zprávu o životě této nejstarší sokolské jednoty v Kanadě. Čs. Sokolstvo v zahraničí vykazuje velmi činnou rodou činnost. Schůze určila další činnost čs. Sokolstva v zahraničí.

Památka Amerického Sokolstva, který byl vydán na paměť devadesátiletého trvání Amerického Sokolstva k jubilejnímu sletu Americké Obce Sokolské obsahuje na přední straně blahopřejný telegram prezidenta Spojených států Eisenhowera. Americký prezident ve svém blahopřání k devadesátiletému trvání Amerického Sokolstva zdůraznil, že sokolské úsilí, směřující k tělesné i duševní zdatnosti, je krásným příkladem pro celý americký národ. Památka obsahuje projevy všech vedoucích činníků Americké Obce Sokolské a přehledné dějiny první sokolské jednoty v Americe — Sokola St. Louis.

Důležité porady ve Washingtonu

EISENHOWER PŘIJAL ZÁSTUPCE AMERICKÝCH STÁTŮ A UPRCHLÍKŮ

Počátkem srpna se ve Washingtonu sešli ke dvoudenní konferenci zástupci 34 amerických států a pomocných organizací, aby projednali, jak by bylo možno urychlit emigraci evropských uprchlíků do Spojených států. Podnětem ke konferenci byl loňský dopis prezidenta Eisenhowera guvernérům amerických států, v němž prezident guvernérův vyžádal, aby podpořili snahu o získání dostatečného počtu záruk, nutných pro přijetí uprchlíků do Spojených států. Podle uprchlického zákona z roku 1953 má být do konce příštího roku přijato do Spojených států 209 tisíc uprchlíků, pro které se bude podle předběžných odhadů počátkem příštího roku nedostávat celkem 30 tisíc záruk.

Účastníci dvoudenní konference ve Washingtonu byli 2. srpna přijati prezidentem Eisenhowerem, který se pochvalně zmínil zvláště o činnosti pomocných organizací, které svou prací napravují některé nedostatky zákona z roku 1953. Americký ministr práce Mitchell prohlásil, že uprchlíci jsou pro americký průmysl velkou podporou a vyvrátil dohady, že uprchlíci zabírají místa domácímu dělnictvu. Představují totiž pouze malou část celkového počtu pracovních sil, které američtí zaměstnavatelé každoročně potřebují. Ministr Mitchell při tom upozornil na vysokou zaměstnanost ve Spojených státech, která letos v červnu dosáhla nebyvalé výše 64 milionů osob, které jsou v zaměst-

KRAJANI A EXULANTI

V Brazílii: V Rio de Janeiru šlo v závěrečném průvodu při nedávném 36. eucharistickém sjezdu deset Českoslovaček v národních krojích s čs. vlajkou. V křížové cestě bylo 12. zastavení věnováno trpčím lidu v ČR. (fcs.)

V Kanadě: V prvních dnech července oslavila Betlemská kaple ve Winnipegu v Manitobě 25 let trvání. Při té příležitosti byla otevřena kulturní krajanská výstava a 2. července na farmě Novotných v Coverleaf uspořádána Husova oslava. Vzpomínku na 36 výročí tragické smrti generála Milana Rastislava Štefánika a oslavu 71. narozenin dr. Edvarda Beneše uspořádali krajané ve Winnipegu. Význam obou představitelů zhodnotil Fr. Hlabuček. — Českoslováci a uprchlíci z dalších zemí za železnou oponu se zúčastnili v Midlandu v Ontariu 31. července velké pontifikální mše, celobrané v den 400. výročí smrti sv. Ignáce z Loyoly, při níž se účastníci modlili za osvobození od komunistických vlád. — Klub Milady Horákové v Torontě zaslal členům kanadské vlády a parlamentu memorandum, žádající, aby vláda podporovala snahu o osvobození Československa. Klub obdržel mnoho odpovědí, mezi nimi i od ministra zahraničí Pearsona a vůdce opoziční konservativní strany v parlamentě Drewea. — Kanadský týdeník Naše Hlasy, vycházející v Torontě, upozorňuje v anglickém článku kanadskou veřejnost na zločineckou minulost i přítomnost komunistického poslance Jana Vodičky, kterého komunisté vyslali do Kanady na tak zvaný Slovanský sjezd. — Omlouváme se týdeníku Naše hlasy za chybné informace, které jsme o něm přinesli v minulém čísle. V dobré vůli jsme se dopustili omylu, nikoli jizlivosti. — Dr. Zdeněk Rutar přednesl v městě London v Ontariu, kde je profesorem na střední škole, veřejnou přednášku o Československu a boji proti komunismu.

V Německu: V Hamburku požádala západoněmecké úřady o politický asyl 31-letá Slovenka, která unikla z Československa i se dvěma dětmi z obav před bývalým manželem, komunistickým funkcionářem.

V Rakousku: Ve Vídni uspořádalo ústředí jednoty Barák 2. července v Národním domě Husovu oslavu se slavnostním projevem dr. Sokola. Účinkoval smíšený pěvecký spolek Lumír. — Menšínová rada uspořádala 24. července na hřišti Českého srdce v 10. okrese Den menšiny, při němž promluvil posl. Jirava. V prvním srpnovém týdnu uprchlo do Rakouska z ČR a Maďarska 20 uprchlíků, kteří oznámili, že ihned v květnu po podpisu rakouské státní smlouvy zvýšilo Československo i Maďarsko početní stav pohraničních stráží.

Ve Spojených státech: Velitel páté americké armády generál Gay odezdal rodinám katolického kaplana Emila Kapouna z Plzně ve státní Kansas nejvyšší armádní vyznamenání Legion of Merit. Kaplan Kapoun státností na korejském bojišti a mučednickou smrtí v zajateckém komunistickém táboře se stal jedním z největších hrdinů americké armády v korejské válce a byl i memorii vyznamenán všemi řády, které uděluje americký parlament, prezident a armáda. — Delegace sovětských zemědělských odborníků navštívila u městečka

Stratford farmu českého zemědělce krajana Fialy, který sovětským zástupcům nepokrytě oznámil, že do Ameriky přijel s prázdnými rukama, avšak nyní že má již čtyři usedlosti. Krajani Fiala nabídli členovi delegace, redaktoruvi jednoho sovětského zemědělského časopisu Sirotninovi komunistický list, agitující pro kolchozy a řekl mu, že mu onu tiskovinu zcela zbytečně posílá nějaký komunistický agent z Kanady. — Městská rada v Praze ve státní Texas připravuje rozsáhlé oslavy stého výročí dne, kdy bylo toto městečko založeno. — Týdeník Slovenský Sokol oznámil v jednom z posledních čísel, že uplynulo padesát let, kdy začal list vycházet jako orgán sokolských jednot ve státní Pennsylvania a New Jersey. — V Ramoně v Kalifornii bylo 6. července vzpomínuto 540. výročí smrti M. Jana Husa zvláštní husitskou mší a Kusovými modlitbami. Církevní program, vydaný k této příležitosti, je doplněn kresbou a pojednáním o významu Jana Husa z pera kněze anglikánské církve E. C. S. Molnara, který přispívá pravidelně historickými články o husitské reformaci do měsíčníku Anglican Theological Review a jiných časopisů. — Ve státní Wisconsin se konal desátý festival se soutěží pro nejlepší americkou dechovou kapelu. Mezi 12-ti kapelami se umístila na prvním místě kapela z chicagského předměstí Česká Kalifornie, dirigovaná Janem Sovincem. — V Clevelandě vyvrcholil 5. září oslavy stého výročí narozenin římskokatolického kněze Stefana Furdeka, zakladatele Slovenské jednoty. Oslavy organizuje tisícilenný připravný výbor, hlavním řečníkem bude člen amerického kongresu, poslanec Alvin Bentley.

Různé zprávy z exilu

Manchester Guardian uvedl 16. července několik podrobností o tiskové konferenci na československém velvyslanectví v Londýně, mezi jiným, že velvyslanectví má popelníky a skleněné předměty nikoli z domova, ale zakoupené ze Švédska, a že se tiskový atašé Paclík řídí v odpovědích na otázky tím, jak na něho mrkne nápadně nenápadný hromotluk v modrém obleku bez vázanky, opírající se při konferenci s novináři stranou o zed.

Velká Británie věnovala 80 tisíc liber sterlingů a přislíbila dalších 20 tisíc pro fond Spojených národů pro uprchlíky v Německu, Rakousku, Řecku a Itálii.

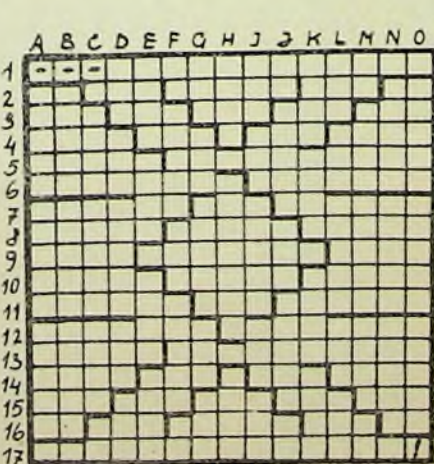
Americký ministr zahraničí Dulles označil podobně jako jihokorejská vláda místa československé a polské komunistické členy neutrální komise pro dozor nad příměří na Koreji za vyzvědače, kteří si nehlídají úkol, který měli na Koreji splnit.

Čs. exulant a vynikající čs. filmový režisér Fr. Čáp, jeho nejznámější filmy, vyznamenanými na filmových festivalech, jsou „Noční motýl“, a „Muži bez křídla“, dosáhl v těchto dnech dalších významných úspěchů v Jugoslávii. Na filmovém festivalu v Pulji byl Čápův film „Okamžik rozhodnutí“ vyznamenán za nejlepší režii roku. Fr. Čáp obdržel odměnu tři sta tisíc dinarů a zlatou medaili. Porota rozhodla, aby Čápův film reprezentoval jugoslávskou filmovou tvorbu na světovém filmovém festivalu „Biennale“.

Třetí křížovka „Českého Slova“

Vodorovně: 1. První část tajenky, 2. souhl. sadu, předpona stáří, řeka v Čechách, řeka v záp. Německu, předložka, 3. Stáří, opak světla, býv. hl. město Burny, my v 2. p., klep, 4. Svýc. město bez hlavy, ledovec obr., zn. argonu, konec šachové hry, pozitiv, 5. Diplomát, posel obr., nádoba na zalévání, mša milost. básnictví, 6. Zrádný obr., imp. slov. dokazati, 7. Kopytník (z latiny), osamocen, staré peníze (s-t), 8. Dravý pták, kněžský šat, lid obr., 9. Ráj, druhá část tajenky, druh ryby, 10. Uzavřená dlaně bez háčku, důchod, era, 11. Osmerka, zn. dusíku drasliku argonu, území v sev. Africe obr., 12. Italské město, samocin, přístroje, 13. Kismety, řeka na Slovensku, zkr. pro devět hlasů, 14. Polřeba ku prání, oslav. básně, zn. dusíku, pamlsck, jednoduchý vozík, 15. Zn. dusíku vanađu argonu, ženské jméno, mužské jméno, hluboký muž, hlas, LNT, 16. Samohl. naše, viz, druh ryby obr., star. stiel, zbraň, zn. osmia, 17. Třetí a poslední část tajenky.

Svisle: A. Nepokoje, zpěvohra obr., druh stromu, zn. vanađu, B. Památný hrad ženských bejů (y-i), rybí nálož, božské bytosti nordic. hájesloví, zkr. tuny, C. Zn. fosforu, meč, vězení lidové, hornina, citoslovec, D. Franc. umění, zn. sýru uranu argonu, válečná linie bez hlavy, jestli, ne dobře obr. E. Ruská řeka, ovál, IVAY, přes angl. F. Předložka, ne suchá obr., severský peniz, kladná elektroda, předložka, G. Mužské jméno, doba obr., jméno měsíce, druh papouška, slov. lid, H. Řeka v Jugoslávii, zn. dusíku, zrakové ústrojí, samohl., reki. osvětlení, I. Zensk. jméno, produkt včel, potřeba ke stavbě,

UVM, čidlo zraku, J. Samohl. hory, předpis, čaj angl., hřečka obr., čes. dvojhláska, K. Kovové pletivo, vědova angl. obr., řim. tisícovka, výkon, lidský zvuk obr., L. Dravá šelma, ledovec, odhození obr. (K-D) dobrý nápoj, člen evrop. národa obr. M. Osob. zájmeno, had, troubel obr., letopis, předložka, N. Řim, pětištevka, z dráhové kovu, amer. moder. tanec, výhra, řim. pětištevka s háčkem, O. Zn. jodu, kanoe obr. bez háčku, klidný obr., eráty obr.

Sport

STŘEDOEVROPSKÝ POHÁR

„Řikám ti, že je Klenovec lepší než byl Pláňka a vůbec není pravda, že nic nechytne, když mu to tam soupnou po zemi. Klenovec, Burgr, Čtyřoký — takovou obranu dnes nemá nikdo, jako má Sparta, na tu jsou i Maďari a Talijáni krátký.“ — Bylo parné letní odpoledne a šli jsme se s Jirkou koupat k mrtvému rame-ní Labce. — „Když už záloze někdo uteče, máš tu Čtyřokého, ten je vždycky trochu vpředu. A pak je tam Burgr, ten panečku umí ůřadovat, žádný parádický, jde do toho. Takový dlouhý odkopy z voleje — kam se hrabe ten tvůj Hahr z nějakého SK Kladna. Ten než se otočí, tak už loví Karel Tichý mič ze sítě.“ — Šli jsme ůzkou pěšinkou mezi poli, protože jsme si chtěli nadejít a být brzo u vody. — „O tu obranu starost nemám“, — povídá za mnou Jirka — „i když záloha AC Sparty není v lize nejlepší. Nesmíš zapomenout, že nejlepší obranu je útok a ten má Sparta — človec, takovej nemá v lize nikdo. Jen poslat Kaločeje podle lajny kupředu, ten to nachechá a — už jsi někdy viděl, jak to umí Olda Nejedlý stáhnout ze vzduchu, slopit, přihrát a nebo tam sam poslat polovysokou bombu?“ — Už nám zhyňval jen kousek k menší zátočině lemované olšovým lesem, kde se dalo jít pomalu do vody. Až kam človec stál byl nad dně pěkný pisek, žádné bahno. — „O AC Sparta se nebojím, ale Slávie, ta si zase na Juventus vyhlídne zuby. Slávka prostě neumí středoevropské zahrát, ta je tak nejvyšší na ligu. Kdyby to Slávka hrála jako Sparta po zemi a nezvedala míče, tak by to taky mohla někam doláhnout, ale takhle? — kdepak? Franci Svoboda sice umí vystřelit, ale co je to platný, mič mu musí předešl někdo zpracovat, a to je marný, v moderním fotbalu na to není čas, aby někomu přinesl merunu na lácu a řekl mu, tumáš, kopni si!“ — Slunce mě páloilo do zad a vítr se ani nehnul. Tak nejděle do týdne se začnou sekat žita, klasy už se pomalu začínají klonit. — „To se musí uznat, že je SK Kladno lito v iorně. Já ovšem nevím, jestli Pepík Junek, Milda Procházka a Franta Kloc neumíou na krásu. Žužlají to mezi sebou, i když už jsou na malým vápně. Ještě tak Franta, ten do toho umí bouchnout, ten by mohl hrát v útoky i za Sparta.“ — Byli jsme na místě. Přes malou zátočinu jsem viděl, jak se obraz poli chvěje v sálajícím vedru. Svítálek jsem se do plavek. — „Nevím, nevím, Ambrosiana Milano má výbornýho brankáře Ceresoliho, levej bek Allemandi hraje za národní mužstvo, na těch může kladenské útoky šofert, psal o tom taky A-Zet.“ — Udělal jsem první krok do vody. Jirka za mnou. — „Prohoho, Jirko, vždyť ses ani nesvlékl a ležeš do vody. Nech už toho fotbalu.“

Takový byl Jirka. Jeho táta malý domkář v hezké polabské vesničce, s ním měl soužení. Syn měl plnou hlavu kopané, na poli pomáhal moc nechlel, a kdo to měl doma všechno udelet, zvláště v létě, kdy bylo každé ruky třeba. Po dobrém, po zlém, ne nepomáhalo. Jirka znal, sice sestavy všech ligových klubů napaměť, ale když ho táta poslal koupit brousek, přivezl z obchodu hřebíky dvoucoulky.

Před několika dny jsem od Jirky dostal dopis. Oklikou. Jirka mi píše: „Byl jsem ve středu 20. července náhodou v Brně a tak jsem se šel podívat na Spartak První brněnskou na Masné na utkání bývalých internacionálů Praha — Brno. Praha vyhrála 5:3, počítas 3:2 pro Prahu. To byl fotbal! Klíčka, ulička, střela bez přípravy. Vlasta Kopecký dal brněnskému Burkertovi zády k brance přes prave rameno gól, že se po něm Burkert ani neohlédl. Za Prahu hráli taky Nejedlý a Ludl, v brance byl Pláňka, který nám ukázal několik parádních robinsonád. Když se zápas skončil, tak jsem to nevydržel, přelezl jsem zábradlí a se spoustou brněnských kluků jsem si šel sehnat podpisy starých internacionálů. Sehnal jsem je všechny, až na Ženiškův, ale ten jsem si vyměnil za podpis Nepalv s jedním klukem.“ — Jirkův dopis se končí krátkou poznámkou: „Letos se hrál Středoevropský pohár. Úda prohrál s Maďary. Jsou lo hadráři, na Maďary se musí hrát při zemi. Tvůj Jirka.“

Vavřín

Jaroslav Drobný vyhrál turnaj v Dusseldorfu a v Erlangu, kde porazil Australana Arkinstalla hladce ve třech setech. V Hamburku prohrál počátkem srpna v semifinále s vítězem turnaje, Američanem Larsenem po nádherném boji. Drobný odjel později v srpnu na turnaj do Cañihradu a Bejrutu.

Exulant Míla Duřek, náš nejlepší kajakář-slalomista závodil za Švýcarsko na mistrovství světa ve vodním slalomu 30. a 31. července v Tačenu v Jugoslávii. Po prvním kole vedl, v konečné klasifikaci se umístil jako druhý za Němcem Bisingerem o pouhých 7,7 bodu. První oficiální Českoslovák, Matějovský byl šestý.

Středoevropský pohár se skončil vítězstvím maďarského mužstva Voeroes Lobogo, které ve finale porazilo ÚDA Praha v Budapešti 6:0 a v Praze 2:1. Za Voeroes hraje osm hráčů maďarského národního mužstva.

Lekhoatletický závod v Praze se 21. července zúčastnili Američané. Máca oplatil Američanu Backusovi porážku z Finska v hodů kladivem výkonem přes 59 metrů. Další výkony: 160 m Blair (USA) 10.4; dálka Bennel (USA) 762 cm.

Evropský rekord v hodů diskem vytvořil Českoslovák Merta v červenci na závodech v Bieznici výkonem 56.47 m. Překonal dosavadní rekord Maďara Klieše 55.79 m.

Československo dosáhlo na mistrovství světa v handballu, pořádaném v červenci v západním Německu, velmi dobrého třetího místa, když prohrálo pouze s vítězem, Západním Německem, a porazilo silné Švédsko v boji o třetí místo. Druhé bylo Švýcarsko.

Na mezinárodním tenisovém turnaji v červenci v Praze, jehož se nezúčastnil žádný z čelných evropských nebo světových tenistů, zvítězil v pánské dvouhře Javorský nad Zábrodským.

Nad plamenem píseň

PAVEL JAVOR

Lámem bolesti se brodiš ke smrti,
ale tvoje láska neustává
a ta bolest dnes už nedrtí,
i když stále přijít jako láva,
ustavičně pulsuje jak krev,
prudec tne a výhrne se zpěv —

Vrostlý do lásky a do tolika psot,
zadumané hledí do oblázků.
Srdce zraňuje si o život:
přiliš málo času pro tvou lásku,
pro jediný zámek větrný
dereme si ruce o trny

a krev stéká, pomaloučku stéká,
jako kanou slzy do tvých peřin,
jak s pramenem splývá mírná řeka,
tře vadnou růže horkých vteřin.
Pro jediný horký polibek
padá pramen do soutoku řek —

Živote, pro tvoje tajemství,
i má leskná píseň jinak zní.
Je to píseň, když se vlní moře,
píseň domova a píseň mého hoře,
zvoni do soumraku našich Velkých Pátků,
píseň na konci a píseň na začátku,
prostá jako růže šípková,
voní tichá píseň domova —

Vyrůst, vyrůst, vyrůst ze všech ran,
proti bombě, proti všemu hněvu
rozepívat píseň dokořán,
zdvihnout větev rozkvetlého zpěvu,
vysoko ji nad hlavami nést,
nových zítků tichou ratolest —

Živote, pro tvoje tajemství,
nad plamenem smrti píseň zní —

Východní řeka

František Kovárna

Kam se až táhne
ta Východní řeka
nad kterou skončil
jejich příběh?
Ještě v pět je vidím v koutku,
schoulen na židli,
schoulená k židli,
dívají se, co je čeká
zde uprostřed lůžek.

Dávno odcupitala putiška,
Dávno odcupitala putiška,
a díval se nikam někam,
kdo ví, kdo se to doví,
několik jmen jsem slyšel šeptat...

Teď už odvezli jeho lůžko
a z nočního stolku vypadly
osiřelé střešnice s ponožkami
a s rozvazanými tkaničkami,

když je černá paní sbírala
do sáčku pro svršky.

Zatím je teprv půl desáté
a tmavou chodbou slyším
blížít se dvojici kroky...
Nevím však, zda títo muži
odnášejí i svršky
a odnesou-li osiřelé střešnice.

Už neslyším kroky.
Je půl desáté pryč.
K půlnoci snad usnu
nad Východní řekou,
kde před chvilkou skončil
jejich příběh.

(New York, pondělí 7. června 1952.)
(Z knihy veršů exulantů „Neviditelný domov“.)

OTHELLŮV POHLED

O. T.

„Už jste to slyšeli?“, otázal se pan Hlaváč
přátele Bureše a Stoličky, kteří se nějak ne-
mohli dohodnout o Teheránské konferenci.
Snad na jejich podrážděné disputaci mělo vinu
také teplé pivo a rozvařené párky, které jedli
u »Arizonského bisona«.

„Co?“, opáčil pan Stolička a nasadil si v du-
chu přílbu, aby mohl lépe čelit granátu Hlavá-
čovy noviny.
„Sylvia Božetěchová prý skočila v New Yor-
ku s páteho patra s děckem. Znali jste ji, ne?
Krásná ženská do bývala, herečka a tanečnice
a něco v . . . bylo, já ji viděl několikrát na
prknech. Potom se provdala za nějakého Ame-
ričana z New Yorku, ani nevím, co dělal. A
minulý týden ve středu prý tedy . . . psal to
Kašpar. Není to hrozné? Prý z nešťastné lásky.
Kolik ji mohly být? Já myslím tak pětadvacet.
Měla prý roztomilou holčičku, jako andílek. A
takhle . . . s páteho patra, brrr!“ — A pan Hla-
vác se otfásl hrůzou, protože si představil sám
sebe v okně páteho patra mrakodrapu, zlome-
ček vteřiny před skokem do šacht ulice.

„Kde k tomu berou ti lidé odvahu? Já si to
neumím představit!“, uvažoval nahlas pan Bu-
reš.
„Odvaha, to je špatné slovo.“ Pomalu a tro-
chu zadrhnutým hlasem opravoval pan Stolič-
ka. „Víte, to si představujeme my, co nikdy s
okna neskočíte. To není odvaha, kdepak. Já
jsem o tom několikrát přemýšlel. Vždycky když
slyším, že někdo kulkou do hlavy, někdo ply-
něm a některá zase prašky pro spaní. Ne,
to není odvaha. V takovém člověku se musí
něco polámat. Něco se v něm zamotá a on už
je tak hrozně nemocný, že už nic dobře nevidí.
Každý sebehvěl je fantasta a jeho oči vidí už
jen strašně deformovaný a ošklivý svět. Bez-
významné maličkosti mu rostou do obrovských
rozměrů a věci velké a vážné se pitvorně
smršťují. On má před očima už jen chorobné
a horečné obrazy, všechno se na něj šklebí . . .
jak zoufale sám musí být takový člověk! Co
všecko asi prožije, než to potom udělá! Víte,
já to tak trochu . . . já si to dovedu představit
od jedné duhy, ale to bych vám musel dle po-
vidat.“

„Tak to povězte“, zahučel pan Hlaváč, stejně
ta vaše politika nikam nevede a aspoň se něco
dozvíme.“

„Já jsem měl jednou děvče, no, není to tak
dávno“, začal opatrně a trochu s ostychem pan
Stolička.

„Krasavice nebyla, to ne, ale měla něco v
sobě, já nevím jak bych to řekl. Já byl z toho
celý blázen. Nikoho jsem tak nemiloval jako
ji. To vás tak podivně vyhodí z normálních ko-
lejí a vrhne vás to někam nahoru. A najednou
je celý svět nový, jako by ho někdo pro vás
extra předělal. Milovali jsme se bláznivě, se
vším co k tomu patřilo. S kvítkami, dárky, há-
dali jsme se, nespali celé noci a smáli se jako
anallabeti. Ono to je jako alkohol, nebo drogy,
nebo co k čertu. Něco ve mně Marta otevřela.
Nějak jsem se najednou znovu narodil, sám
jsem se nepoznával, byl to nějaký jiný divo-
čejší člověk. Znáte mne, že nedělám zbytečné
granda, protože na to prostě nemám. Ale ten-
krát jsem vám rozhazoval peníze jako Crassus.“

Byl jsem lehkomyšlný jako jaseň a taky tak
šťastný. Snad je v lásce člověk zase znovu
mladý, snad proto po tom tak . . . já nevím.
Trvalo to asi rok, já myslím, že něco takové-
ho už neprožiji. To snad každý jen jednou v
životě. Nu, potom jsme se rozešli. Marta si
našla někoho jiného, já nevím a nechci o tom
přemýšlet. Ale pamatuji se na ten poslední
večer . . . bylo mezi námi takové cizí a bolestné
napětí, já to tak cítil, přestože jsem ještě žer-
toval, to je tak můj způsob. Marta vstala,
chtěla už jít a já jsem se trochu neobratně
připravoval podat jí ruku. Najednou mne po-
valila na postel a tiskla mne na záda jako vi-
tější catcher. Ještě v tom okamžiku jsem si
docela klidně myslil, že je to jakási symbolická
poloha. Ona vítězí nade mnou a já už se ne-
bráním. Potom do mne ale najednou něco vjelo.
Otočil jsem ji a chtěl jsem ji naposled políbit.
Ale ona už nechtěla, bránila se jako kočka, ty
polibky patřily už někomu jinému. Byla to ode
mne taký hloupost, to se nedělá, ale vjelo to
do mne. A teď se něco stalo, co jsem si nedovedl
dlouho vysvětlit. Ztrnuli jsme oba, mlčeli a dí-
vali se na sebe jakýmsi nahým a zvířecím po-
hledem. A to je divné . . . já se díval na ni a
viděl jsem při tom svoje vlastní oči; byly roz-
šířené a hořely zlým a hladovým leskem. Tak
nějak asi svítí oči vlků v noční tundře, tak . . .
byla v nich nenávisť, láska a ještě cosi, co ne-
dovedu pojmenovat. Ona měla taky takové.
Jenže u mne to bylo silnější, já jsem prohrál.
Tak jsme na sebe civěli jako dva hrozníši,
kteří se chystají vzájemně se zhltnout. Zrali
jsme se očima a zápasili jimi. Bylo to naše nej-
hroznější obětí, modraly a bělaly se v něm
klouby. Něco strašného jsme si v těch okamžicích
mlčky řekli, něco jsme očima vykřičeli . . .
Tenkrát jsem nevěděl, co to je. Bylo to silnější
než já, vstoupilo to do mne a přemohlo mne
to. Dnes vím . . . Já ji téma očima vraždil, láska
je někdy podivná věc. Potom konečně odešla.
Oddychl jsem si, nějak to povolilo. Ale pak . . .
Už ani nevím, co všechno jsem tu noc zažil.
Jako hluboce raněné zvíře jsem se válel po
posteli a škrtil jsem Martu celou noc. Na čtyři
zdi jsem řval ty nejsvinější nadávky jaké
znám. proklínal jsem a zase skučel jako pra-
šivý pes. Pomstíš, nějak pomstíš jsem se chtěl
Zneuctit ji, pošlapat, zabít . . . Nu, neudělal
jsem nic z toho, nechal jsem ji. Leť, muško, za
světlem které tě k sobě táhne! Leť a buď
šťastná, když můžeš. Copak tě já blázen mohl
držet? Už jsem to skoro všechno zapomněl.
Máme jiné starosti, víte to sami.

Ale na tv oči nezapomenu, na svoje oči . . .
ještě teď je vidím. Co všechno v nich hořelo?
To nebyly mé oči, ne, to byly Othellovy oči.
Takové musel mít, když škrtil svou Desdemonu.
Pánové, do té doby jsem tomu nevěřil, ale
od toho okamžiku vím, že je možno . . . že je
možno z veliké lásky. Je to možná věc, já bych
to snad už ani nechtěl.“

A pan Stolička se napil teplého piva a nějak
moudře a jen trošinku smutně se usmál.

Pan Hlaváč a pan Bureš z něho kupodivu
nedělali šašky. Snad jen trochu kvapněji přešli
zas na politiku.

VČERA NEZNÁMÍ — DNES PÝCHOU KANADY

Batawa — Zalesněné stráně a svahy v
údolí řeky Trent v provincii Ontario tolik při-
pomínají údolí Dřevnice v okolí Zlína . . . Proto
zvolil Tomáš Bata jun. za souhlasu spolupa-
rovníků tenlo kraj za budoucí sídlo Bafových
závodů v Kanadě. Před šestnácti lety — v let-
ních měsících roku 1939 — přijeli do těchto
končin první Čechoslováci ze Zlína. A záhy se
podílel i na výstavbě průmyslové osady, již
pojmenovali po zakladateli na — Batawu.

Skupinu Čechoslováků představovalo v nej-
léžších začátcích výstavby jen 186 lidí; z toho
bylo 89 dělníků. Situace nebyla záviděníhodná.
Strojní zařízení, jež se podařilo zachránit z Ev-
ropy a ze Zlína, bylo sice rozsáhlé, ale ne-
úplné. Finanční prostředky nedostačovaly. Za-
městnanci, ačkoli šlo o vynikající odborníky,
neznali novou zemi a její taje.

KONEČNÉ STŘECHA NAD HLAVOU . . .

V roce 1940 bylv dostavěný první rodinné
domky na pozemcích Batawy. Za třeskuté a
dlouhé zimy, kdy celý kraj tonul pod metrový-
mi závějemí, nastěhovali se do nových obydlí
první osadníci — bafovci ze Zlína.

ZA VÁLKY SE NEVYRÁBĚJÍ LAKOVKY

Když zazněla polnice, oznamující začátek
druhé světové války, rozejel se Tomáš Bata
do Ottawy a oznámil, že podnik v Batawě se
všemi prostředky a zařízeními a zejména zruč-
ností jeho zaměstnanců — jsou bezvýhradně k
dispozici kanadské vládě.

Od té chvíle se u Batů pracovalo na vojen-
ských zakázkách. V nové pětipatrové budově
v Batawě, jež byla dostavěna v roce 1940, hu-
čely stroje ve dne v noci, v neděli i ve svátek.
Zholovaly se nejen přístroje pro torpéda a
protiletadlové podvozky k těžkým kulometům,
nýbrž i válečná výzbroj pro armádu, letectvo
a námořnictvo.

A málokdo věděl, že Batův podnik byl tehdy
jediným závodem, vyrábějícím dílce k proti-
tankovému střelivu pro spojenecké armády v
severní Africe, neboť továrny v Coventry v
Anglii byly při bombardování zcela vyřazeny
z provozu.

BOTY I POTŘEBY PRO FARMÁRE

V poválečných letech bylo třeba se vypořá-
dat s novými problémy. Bylo nutno opravit díl-
ny, opotřebované válkou a zubem času. Kromě
toho doléhala na Batawu i silná konkurence
evropských závodů, jež se projevila tím, že se
musil citelně omezit export obuvi. Když změn-
ěná strojírna začala vyrábět první serie obuv-
nických strojů, musila tvrdě zápolit s tuzem-
skými podniky.

V roce 1948 se neutěšená situace obrátila
k lepšímu. K obuvnickým dílnám v Batawě,
Pictonu, Colborne a Port Hope přibyla nová
dílna v Belleville. A k batawské strojírně byly
přičleněny nové obory — obchod se stroji a
nástroji a výroba zavodňovacího zařízení pro
farmáře. Jak je vidět, Kanada poskytuje ve
všech odvětvích široké pole působnosti, čehož
bafovci jak se patří využívají.

V posledních letech lze pozorovat, že sláva
»bafovek« a i ostatních výrobků značky »Bata«
se nezádržitelně šíří po celé Kanadě. O odby-
t je postaráno v dostatečné míře; kritika na dia-
gramu radostné stoupá. Tomáš Bata jun. zřídil
ve všech větších městech země vlastní prodej-
ny, které jsou zásobovny vkusnými modely ko-
žené i gumové obuvi. Síť prodejen stále vzrůstá.

NENÍ DIVU, ŽE MÁ KAŽDÝ AUTOMOBIL

Zaměstnanci Bafových závodů v Batawě a v
ostatních mateřských závodech jsou se svým
standartem nadmíru spokojeni. Průměrný tý-
denní výdělek dělníka v obuvnickém podniku
je přibližně 50 dolarů; dělník ve strojírně si
vydělá 60 až 70 dolarů týdně. Jde ovšem o
pětidenní pracovní týden! Nelze se proto
divit, že na Batawě není téměř rodiny, která
by neměla automobil nebo televizní přístroj.

V Bafových závodech je zaměstnáno asi 700
lidí. Další 400 zaměstnanců pracuje mimo
Batawu.

Z »HISTORIE« OBUVNICKÉ OBCE

Letos slaví průmyslová Batawa své mladičké
»jubileum« — pátáct let trvání. Málokterá
osada v údolí Trent se může pochlubit podob-
ným vývojem. Batawa rostla jako z vody. V
roce 1943 přibyla další čtvrt — Nová Batawa.
Později byla obohacena o budovu pošty, po-
travinářského obchodu, prodejnu obuvi atd. V
r. 1950 dokončil United Church stavbu kostela
a katolická sekce vybudovala obecnou školu.

V historii Batawy zaujal čestné místo její
zakladatel — Čechoslovák, kteří neustále do-
kazují, že jsou hrdi na svůj původ. Když zpo-
zorovali, že dětem mateřská řeč dělá potíže, za-
ložili na Batawě českou doplňovací školu. Je
třeba vzpomenout i zasluhující a obětavých
členů Národního sdružení a Sokola (také Sokol
Batawa se může pochlubit na svou patnácti-
letou činnost), kteří udělali opravdu velký kus
podpůrné práce. Ani po válce, v roce 1945,
bafovci nezapomněli, že osvobozené Česko-
slovensko potřebuje každé pomoci a kromě čet-
ných sbírek potravin a šatstva odeslali do vla-
sti i zásilky bot. Bata věnoval na tuto akci
několik set párů obuvi. Tež po komunistickém
puči v Československu — v únoru 1948 — po-
dali krajané na Batawě pomocnou ruku mno-
hým uprchlákům v táborech v západním Ně-
mecku, Rakousku a Itálii. Někteří dnes žijí na
Batawě a pracují u Batů.

Nyní má Batawa přes 700 obyvatel, kteří
hoví pestrou směsí dvanácti evropských ja-
zyků. Kromě Čechoslováků zde žijí vystěho-
valci z Itálie, Jugoslávie, Holandska atd.

Slovíčko nejmenších

MILÍ CHLAPCI A DĚVČATA,

v září se začíná nový školní rok. V některých
zemích se naplní školní lavice počátkem září,
jinde až kolem patnáctého a někde také až ke
konci měsíce, ale to celkem mnoho nezmění na
skutečnosti, že školákův nový rok se začíná
v září.

Co si slíbíme, mladí přátelé, a co si umíni-
me? Především, že se budeme dobře učit, ne-
jen proto, abychom dělali tatínkovi a mamince
radost, ale hlavně proto, abychom co nejvíce
rozšířili svůj obzor a vzdělání. To je první
slib, který budeme po celých deset měsíců své-
domitě plnit. A další slib je stejně závazný
jako první. Budeme se pilně učit mateřštině.
Tam, kde máme možnost chodit do pomocné
české nebo slovenské školy, dáme se hned bez
otálení zapsat a nevynecháme bez vážné pří-
činy ani jediné půldne. Tam, kde není mož-
nost učit se společně, budeme si sami hlasitě
číst, budeme si psát český deníček a budeme
se učit zapamatovat všem básničkám a říkankám
které budou ve Slovíčku.

To si všichni společně slíbíme. My se posta-
ráme, abychom vám našli krásné články, které
by se vám lehně učit a vy nám slíbíte, že si
všechny zapamatujete.

14. IX. 1937

14. září, v den narozenin svého syna Jana,
zemřel před osmnácti lety pan prezident Ma-
saryk. Všichni jsme pro něho hluboce truch-
lili a jeho nástupce, prezident Eduard Beneš,
u Masarykovy rakve za nás za všechny slíbil,
že odkazu prezidenta Masaryka věrní zůsta-
neme.

Co chtěl prezident Masaryk od dětí a ško-
láků?

Ve třetí čítance pro obecnou školu býval
článek, který měl nadpis: „Myšlenky T. G.
Masaryka.“ Tento článek je odpovědí na naši
otázku. Dobře si každou větu přečtete a pro-
myslete!

„Mládež nejlépe pracuje pro národ, když se
svědomitě připravuje na budoucí povolání.“

To je problém (nesnadný úkol) malého ná-
roda: my musíme dělat víc než jiní a být si-
kovní, ale kdyby na nás někdo šel s násilím,
tož se nedat. — Nedat se to je vše.

My musíme mít pořád na mysli, že jsme malý
národ v nepříznivém postavení zeměpisném.
Prakticky nám to ukládá, abychom se měli víc
k světu, víc myslili, víc dokázali nežli ti dru-
zí, čili podle Palackého: každý uvědomělý Čech
a Slovák musí udělat třikrát tolik, co členové
národů velikých a výhodněji položených.

Rád se teď dívám na děti a mluvím s ni-
mi. Tak se mi zdá, že dnes jsou kurdnější a
přímější, a říkám si, že z nich vyrostou volní
lidé. Republika, pane, to je ohromná věc!

To byly myšlenky prezidenta T. G. Masa-
ryka. Za první republiky se s nimi seznamova-
valy osmi- a devítileté děti ve třetí čítance.
Dnes mají v komunistické Československu
zcela jiné čítanky, ani zdaleka ne tak hezké
jako bývaly dříve, a o prezidentu Masarykovi
v nich není ani jediné zmínky.

Naučte se nazpaměť básničky spisovatele
Josefa Hory:

NA LÁNSKÉM HRBITOVĚ

Na lánském hřbitově s dělníky, chalupníky
spi věčný sen.
Poutníci se všech stran mu nesou svoje díky;
a nový den
bez něho — s ním jde ptec nad naši domovinou
v budoucí čas.
Učitel odešel, dál slova jeho plynou,
čin jeho kotví v nás.

SVÁTEK SV. VÁCLAVA

V září slavíme svátek svatého Václava,
patrona české země. Mnozí z vás se ještě
pamatují na Myslbekovu sochu na Václavském
náměstí před museem. Jiní z vás si vzpomenou
na svatováclavskou kapli na Hradčanech v chrá-
mu svatého Víta a další si budou pamatovat,
že česká koruna, kterou dal pořídit Karel IV.,
byla pojmenována korunou svatováclavskou.
Také naše země jsou často nazývány dědic-
tvím svatováclavským.

MODLITBA K SVATÉMU VÁCLAVU

1. Svatý Václave,
vévodo české země,
kněže náš,
pros za ny Boha,
svatého Ducha.
Kyrie eleison.
2. Neheskejť je dvorstvo krásné
blážíť tomu, ktož tam pojde:
v život věčný,
oheň jasný
svatého Ducha.
Kyrie eleison.
3. Pomoci tvě žádámy,
smiluj se nad námi,
utěš smutné,
otěž vše zlé
svatý Václave!
Kyrie eleison.
4. Tys náš dědic české země,
rozpoředeš na své plémě,
nedaj zahynutí
nám i buducím,
svatý Václave! Kriste eleison.

Poslední, čtvrtá sloka přibyla ke starému
svatováclavskému chorálu později, v husitských
válkách, když byla Praha obležena cizími
vojáky.